

De Blauwe Klauwier

in dit nummer

- Landelijke Uilendag 2013
- Nestkasten Golfbaan Welschap 2012
- 14 jaar oeverzwaluw wand Visvijver Reusel

Colofon

Redactie

Wim Deeben
Alfonso Gil Cantabrana
Robert Kastelijn
Jacques van Kessel
Han Verbakel
Jan Wouters

Redactie-adres

Jan Wouters (eindredacteur)
De Braken 11
5541 AC Reusel
Telefoon: 0497-642391
E-mail: janenmargo@chello.nl

Omslag

Foto: **Wil de Veer**
Kuifeend
Ontwerp: Harold Bierens

Fotobijdrage

© bij de betreffende fotografen

Uitgave

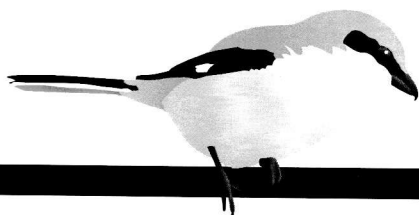
Vogelwerkgroep de Kempen
Kermisberg 6
5508 DW Veldhoven

Oplage

105 exemplaren

Wijze van aanleveren

Kopij bij voorkeur als 'Wordbestand' aanleveren. Wanneer literatuurgegevens verwerkt worden, moet de bron worden aangegeven. Indien tabellen, figuren en foto's in het artikel zijn verwerkt, dient duidelijk in de tekst worden verwezen en zo nodig waar deze geplaatst moeten worden. De fotobestanden (JPG-formaat) dienen ook aangeleverd te worden. Grafieken worden in **zwart-wit** (grijstinten) aangeleverd. Artikelen worden door de redactie doorgenomen op inhoudelijke kwaliteit en taalgebruik. Foto's waarbij sprake is van verstoring worden **niet** gepubliceerd. De redactie behoudt het recht wijzigingen door te voeren.

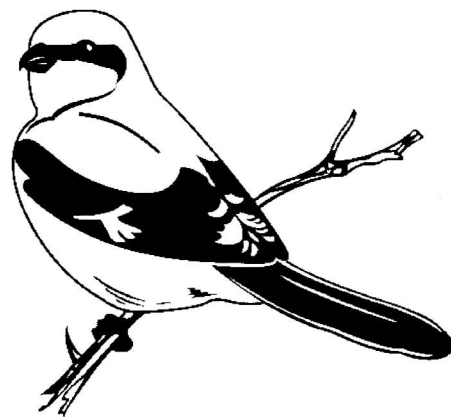
© Copyright

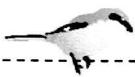
Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

Inhoud

- 2 **Voorwoord**
- 3 **Vogelvaria**
- 7 **Webnieuws**
- 10 **Fotowedstrijd 2013**
- 12 **Naar een nieuwe nationale vogelatlas én een nieuwe Avifauna van Noord-Brabant**
Ray Teixeira
- 15 **Landelijke Uilendag 2013, beknopte samenvatting**
Mark Sloendregt
- 17 **Broedseizoen en verslag nestkasten Golfbaan Welschap 2012**
Wil de Veer
- 21 **14 jaar oeverzwaluwwand Visvijver Reusel**
Pieter Wouters
- 25 **Euro Birdwatch 2013**
- 27 **Veldhoven, steenuilen vs. bedrijventerrein**
Mark Sloendregt
- 32 **Avondwandeling Leenderbos in de Nationale Vogelweek**
Mark Sloendregt
- 34 **Activiteiten**
- 35 **Wegwijzer**

Voorwoord

VAN ONZE VOORZITTER

Jan Kolsters

Voor u ligt weer een nieuwe Blauwe Klauwier. Ik vroeg me af hoeveel er eigenlijk in al die jaren al verschenen zijn. Waarschijnlijk al honderden. En dan te bedenken dat zo'n Blauwe Klauwier niet zomaar uit de lucht komt vallen. Daar zit heel veel werk achter. Dat is niet alleen maar even bestellen bij de drukker maar dat is ook zorgen dat er voldoende artikelen zijn. Dat is ook zorgen dat de artikelen grammaticaal en inhoudelijk goed in elkaar zitten. Dat is ook zorgen voor een nette opmaak en nog veel meer. Het is goed om af en toe eens stil te staan bij al dat werk dat toch maar steeds weer gedaan moet worden. Twee mannen die hiervoor in al die jaren veel werk verricht hebben zijn **Jan Wouters** en **Jacques van Kessel**. Het zijn alle twee mannen van het eerste uur. Jacques heeft de laatste jaren veel energie gestoken in het redactiewerk en heeft dat ook al gedaan in lang vervlogen tijden. Jan is al sinds mensenheugenis lid van de redactie. Heeft vele boeiende bijdrages geleverd in de vorm van "voor u gelezen..." en "Vogelvaria", rubrieken waar de leden hun vogelkennis mee hebben kunnen verrijken. Jacques was vroeger ook medeauteur van het beroemde "Ornithomania", een rubriek waarin op onnavolgbare wijze diverse zaken met scherpste aan de orde werden gesteld. En dit alles is nog slechts een kleine greep van wat de beide oudgedienden op papier hebben gezet. En daarnaast dus ook nog het redactiewerk zoals hierboven genoemd.

In veel verenigingen zie je dezelfde structuren. Je hebt mensen die zich roeren. Je hebt mensen die zich minder roeren. Je hebt hele fanatieke mensen (vaak maar een korte tijd) en je hebt de zogenaamde 'gatekeepers', de mensen van de lange adem, mensen met echt hart voor de vereniging. Die mensen hebben natuurlijk ook minder gelukkige ervaringen nu en dan maar dit

soort mensen laten zich daar niet door uit het veld slaan en houden vol. Zo heeft ieder zijn rol in een vereniging en alle rollen zijn belangrijk. Maar de gatekeepers zijn de ruggengraat van een vereniging; zij zorgen voor de continuïteit op de lange termijn. Jan Wouters en Jacques van Kessel zijn nou typische voorbeelden van gatekeepers van de vogelwerkgroep. Ze waren er in goede en in slechte tijden en ze zijn er nog steeds. Wel hebben beiden te kennen gegeven dat ze nu met het redactiewerk willen stoppen.

Voor het bestuur was het een schok en meteen komen de gedachten bij je op: hoe moet dat nou verder? Maar we moeten verder en we gaan ook verder. Onze gatekeepers hebben daar recht op en verdienen ons respect voor alles wat ze in al die jaren voor de vereniging hebben gedaan en wellicht nog zullen doen. Ook al hebben we als vereniging een woelige tijd achter de rug, toch zijn we optimistisch gestemd. Er staan mensen op om de redactie te

versterken, er staan mensen op om het bestuur te versterken en er zijn mensen die zich in willen zetten om van het veertigjarig bestaan een groot feest te maken, er wordt fanatiek meegewerkt aan diverse projecten. Veertig jaar is een lange periode. Dat is, zoals gezegd, voor een groot deel te danken aan de mensen van de lange adem.

En daarom wil ik nogmaals hartelijk dank zeggen aan Jan en Jacques namens de hele vereniging. Een vereniging die weliswaar vergrijzend is maar verder kerngezond.

Vogelvaria

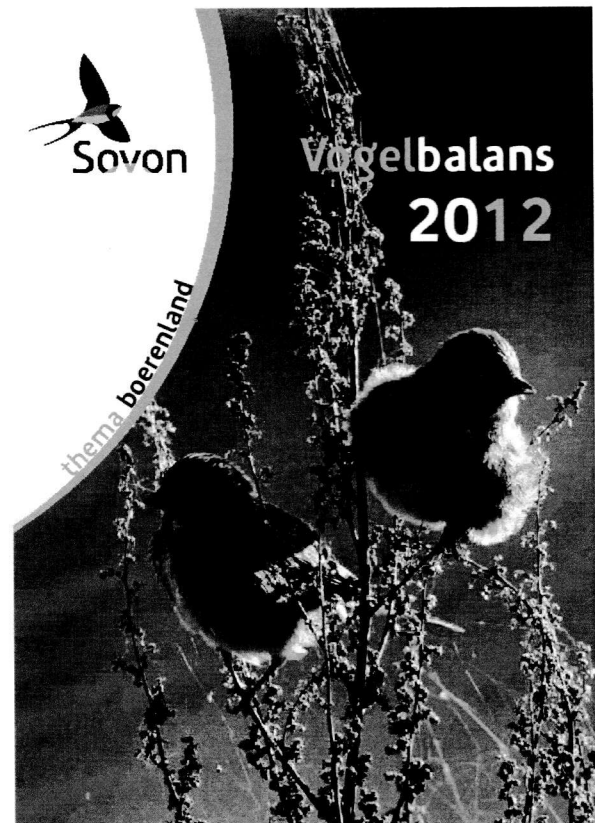
VOGELBALANS 2012, THEMA BOERENLAND

Mark Sloendregt

Het gaat slecht met de boerenlandvogels is de boodschap van deze 'Vogelbalans 2012'. Sinds 1960 zijn broedpopulaties in het agrarisch gebied met 75% afgenomen, oorzaak is de intensivering van de landbouw mede als gevolg van Europese landbouwpolitiek. Zeventig procent van Nederland is boerenland, monocultuur van maïsteelt bepaalt het landschapsbeeld in grote delen van het land en ook de Kempen. De grootste verliezer is de veldleeuwerik maar ook o.a. patrijs en grutto. De veldleeuwerik heeft het moeilijk omdat het gras er of te hoog groeit dan wel te intensief gemaaid wordt en in beide gevallen worden er te weinig jongen grootgebracht. De ganzenpopulaties daarentegen kunnen goed leven van de huidige landbouw, zij zijn overgeschakeld op de hoogproductieve graslanden als voedselbron. Ganzen in aangewezen opvanggebieden te laten foerageren lukt maar deels omdat de populaties blijven groeien en huidige locaties soms ongeschikt blijken. Het agrarisch natuurbeheer beoogt met bijvoorbeeld 'akkerranden' en 'kuikenvelden' meer weiden akkervogels een kans te geven. De activiteiten van Werkgroep Grauwe Kiekendief in Oost-Groningen (44 paren grauwe kiekendieven in 2012) zijn hiervan een voorbeeld. Akkerranden bieden ook aan zangvogels in de winter voedsel. Om het tij te keren voor soorten als grutto en Kieviet wordt steeds meer gedacht aan 'weidevogelkerngebieden' om daar het beheer toe te passen

om de stand te laten floreren. Deze gebieden fungeren vervolgens weer als brongebied voor de omgeving. ■

Uit: Vogelbalans 2012, Sovon Vogelonderzoek Nederland.

EUROPESE PRIJS VOOR NATUURONTWIKKELING IN DOMMELDAL NOORD-LIMBURG

Marloes van Nistelrooij (Huis van de Nederlandse Provincies, Brussel)

De Europese Commissie bekroonde op woensdag 5 juni het natuurontwikkelingsproject in het Dommeldal in Noord-Limburg met een 'Best LIFE Nature Project Award'. Die prijs wordt elk jaar uitgereikt aan afgeronde natuurherstelprojecten die een voorbeeld zijn voor heel Europa.

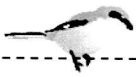
LIFE Dommeldal is een grensoverschrijdend natuurherstelproject van Natuurpunt en de Nederlandse vereniging Natuurmonumenten in de Dommelvallei, het Hageven en de

Plateaux. Het gebied strekt zich uit van Peer (B) tot Valkenswaard (NL).

"Dit is een signaal dat de Europese Commissie onze inspanningen als vrijwilligersvereniging voor natuurbehoud sterk waardeert," zegt Chris Steenwegen, directeur van Natuurpunt.

LIFE-Dommeldal is het derde project van Natuurpunt dat de 'Best LIFE Nature Project Award' krijgt.

Natuurpunt krijgt als winnaar een gedenkplaat voor in het bezoekerscentrum

Vogelvaria

Hageven. Daarnaast wordt het project ook opgenomen in een brochure over de beste projecten, die in heel Europa verspreid wordt.

Typische Kempense landschap

Dankzij het project is het typische Kempense landschap in de regio flink hersteld. Met zijn witte landduinen, paarse heide, orchideeënrijke hooilanden en kletsnatte bossen kreeg de streek haar oorspronkelijke natuur terug. Heel wat bedreigde diersoorten zoals de roerdomp, de nachtzwaluw en de rugstreeppad of het gentiaanblauwtje hebben nieuwe kansen gekregen. De aanleg van wandelpaden en een hangbrug over de Dommel maakten het gebied beter toegankelijk voor wandelaars.

GEVLOGEN KERKUIL

Mark Sloendregt

Menig gastgever moet het dit jaar stellen zonder kerkuilen, of ze zijn er wel maar broeden er niet. Vorig jaar nog inventariseerden we 46 paren met broedsel in de Kempen. Strengere winters en het gebrek aan muizen dit jaar eisen hun tol. Maar niet bij Linda, daar huisden nog kerkuilen. Begin juni waren er vier pullen in de nestkast van ongeveer vijf weken oud.

Natura 2000

De Europese Unie kent een onschatbare ecologische rijkdom. Om die natuur te beschermen, riep Europa in het begin van de jaren '90 het Natura 2000-netwerk en LIFE in het leven. Via LIFE trekt Europa middelen uit om de ontwikkeling van verschillende Natura 2000-gebieden te ondersteunen. Het geld gaat naar projecten die als voorbeeld kunnen dienen voor het Europese natuurbeleid. ■

Bron:

<http://www.natuurpunt.be/> 'Europese prijs voor natuurontwikkeling in Dommeldal in Noord-Limburg', 5-6-2013

Op 3 juli lieten drie van de vier jongen zich goed zien tijdens de eerste vliegproefjes. Onhandig als ze waren vloog er één tegen het raam van het woonhuis, gelukkig zonder gevolgen. Nu is het weer rustig aan huis, de jongen zijn op één na alle uitgevlogen. De poepsporen en braakballen zijn de stille getuigen van een succesvol jaar. Op het raam is het spookbeeld van een vliegende kerkuil nog te zien vertelt Linda. ■

Foto: Mark Sloendregt

Vogelvaria

NESTKASTENPROJECT N.O.P.

Wil de Veer

In mijn verslag, Blauwe Klauwier januari 2013, over het broedseizoen en verslag nestkasten N.O.P. 2012 gaf ik al aan dat er een kans bestond dat het project niet zou worden voortgezet.

Na vijf jaar is er een einde gekomen aan het nestkastenproject op het N.O.P. in Veldhoven. Om mij moverende redenen is besloten niet langer door te gaan.

Het convenant dat door het bestuur en ondergetekende werd gesloten met de vorige eigenaar, Tonny van Meegent, is eveneens opgezegd. Het convenant hield in dat in beslag genomen vogels die door justitie waren vrijgegeven in de natuur werden losgelaten. In de loop der jaren zijn

honderden vogels losgelaten in een voor hen geschikt biotoop. Het zal duidelijk zijn dat dit voor diegenen die de vogels hun vrijheid teruggaven een grote voldoening gaf als de lopers met vogels werden geopend.

Lopende het nestkastenproject waren wij zeer benieuwd wat de oudervogels hun jongen zouden voeren, insecten of het in de nabijheid veel voorhanden zijnde zaad. De vraag rees of de jongen wel zouden overleven als ze alleen maar zaad kregen. Door observatie werd al snel duidelijk dat de jongen, zeker in een vroeg stadium, alleen maar insecten en dan ook nog voornamelijk rupsen te eten kregen. ■

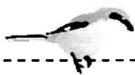
HOP GESLOT BIJ DE GENNEPER HOEVE

Frans Heijnen

Foto: Jacob Kuijpers

▲ Een heel bijzondere waarneming van een hop in Eindhoven langs de Dommel bij Genneper Parken op 15 september 2013.

Vogelvaria

DE TAIGA'S VAN BIEZENMORTEL

Kees Hendriks

De dag na de jaarvergadering 2013 zijn we met een aantal leden van de Vogelwerkgroep op zoek gegaan naar taigarietganzen in de buurt van Biezenmortel. Op een eilandje troffen we een grote groep rietganzen aan. De meeste waren toendrarietganzen, maar we hebben toch een stuk of veertig taigarietganzen kunnen onderscheiden. www.waarneming.nl heeft verschillende foto's die in die dagen daar zijn gemaakt, geplaatst en de aanwezigheid van taigarietganzen bevestigd. Toen enkele dagen later een dooiaanval plaatsvond, zijn de taigarietganzen snel vertrokken. Precies zoals te verwachten was, omdat deze sterke ganzensoort als eerste aan de terugtocht begint.

Dit jaar is in dezelfde omgeving (tussen Boxtel en Udenhout) weer een groepje taigarietganzen gezien. Voor de meest actuele locatie, zie www.waarneming.nl. Waarschijnlijk hebben ze een slaapplek op de Leemkuilen. Wie ze ooit wil zien moet er rekening mee houden dat ze begin februari alweer vertrekken naar het noorden, als eerste van alle ganzen. Foto's van rietganzen die later genomen zijn, bleken allemaal van achtergebleven toendrarietganzen te zijn. Ook een van de foto's met als titel 'taigarietganzen'. Waarneming.nl heeft die beoordeling verworpen. Voordat die correctie plaatsvond, had ik bij het bestuderen van de foto al het sterke vermoeden dat het om een toendrarietgans ging; een teken dat ik afgelopen winter toch wat heb bijgeleerd over het determineren van rietganzen.

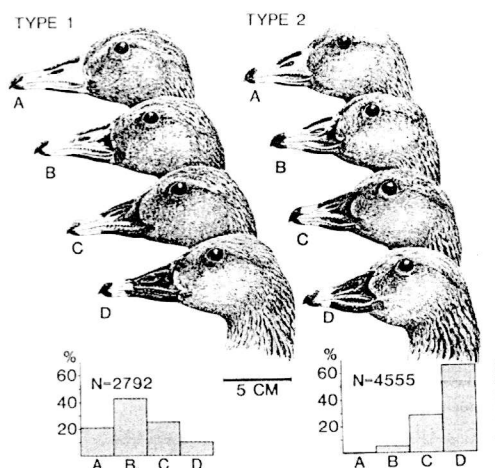
Uit het artikel van Pieter Geert Gelderblom (Burgers J., Smit J.J. en Van der Voet H. *Origins and systematics of two types of the Bean Goose Anser fabalis (Latham, 1787) wintering in The Netherlands. Ardea 79 (1991): 307-316*): de taigarietgans in de linkerrij met snaveltypen (1A t/m 1D) kenmerkt zich in alle gevallen door een driehoekig kopsilhouet met lange rechte snavel. De toendrarietgans in de rechterrij met snaveltypen (2A t/m 2D) kenmerkt zich door een wat ronder kopprofiel met kortere dikke snavel met een naar beneden gewelfde onderste snavel. De snavelkleur varieert van overwegend oranjegeel naar overwegend zwart, weergave in 4 gradaties (A, B, C, D), een fijnere onderverdeling dan geel- of zwartbekken.

Volgens dezelfde bron: binnen beide groepen komen de kleurvariaties voor, al neigen taigarietganzen meer naar geelbekken en toendrarietganzen naar zwartbekken.

Taigarietganzen met erg donkere snavels (1D) zijn in de minderheid terwijl toendrarietganzen

met erg gele snavels (2A) zo zeldzaam zijn dat van de tabel nauwelijks een percentage kan worden afgeleid. Wat determinatie betreft lijkt de onderverdeling in geelsnavels en zwartsnavels minder doorslaggevend dan langsnavels (type 1) en kortsnavels (type 2). Toch is het nog ingewikkelder omdat er ook tussen die 2 typen intermediaire vormen voorkomen. Bovendien zijn de algemene kenmerken zoals halsvorm, gestalte en formaat ook variabel. Om tot determinatie te komen is een combinatie bovenstaande kenmerken een voorwaarde.

Bevindt zich op een veld met toendrarietganzen een afwijkend subgroepje rietganzen (al is het maar één familie) dat zich onafhankelijk van de overige vogels gedraagt, dominant een plek inneemt of zich afzondert, is dit in combinatie met afwijkende gemiddelde uiterlijke kenmerken (waaronder het grotere formaat en langere nekken) een zeer sterke aanwijzing dat het gaat om taigarietganzen.

<http://birdingwageningen.blogspot.nl>

Bevindt zich tussen toendrarietganzen een enkel individu met wat taigakenmerken die wat betreft het gedrag toch verder helemaal opgaat in de groep, zou dat eerder een wat minder typische variant van de toendrarietgans kunnen zijn dan een eenzame taigarietgans die zich bij een groep probeert aan te sluiten.

Het zou me niks verbazen dat er genetisch gezien veel overloop is tussen taigarietganzen en toendrarietganzen. Ook kunnen er spontane kruisingen optreden, niet alleen in gevangenschap, en de vruchtbare hybriden kunnen verder doorkruisen. Binnen de groep Anatidae zijn vaak zelfs minder verwante soorten in staat bastaards te produceren die soms ook vruchtbaar zijn. ■

Webnieuws

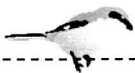
VWG DE KEMPEN IN FACEBOOK

<https://www.facebook.com/pages/VWG-De-Kempen/182466398544547?ref=hl>

Onze vogelwerkgroep heeft een eigen facebookpagina, waar steeds nieuwe berichten op geplaatst worden. Mark Sloendregt verzorgt onze facebookpagina.

Vogelberichten zijn natuurlijk welkom!

The screenshot shows the Facebook profile for 'VWG De Kempen'. At the top, there are login fields for 'Email of telefoon' and 'Wachtwoord', with a 'Log in' button and a link for 'Laat mij aangemeld blijven'. Below the login fields is the profile header with the name 'VWG De Kempen' and a bio: 'VWG De Kempen is op Facebook. Registreer je vandaag nog bij Facebook zodat je een connectie kunt maken met VWG De Kempen.' There are buttons for 'Aanmelden' and 'Aanmelden'. The profile picture is a bird, and the cover photo shows a group of people outdoors. Below the header, there are navigation tabs: 'Info', 'Foto's', 'Vind ik leuk' (with 48 likes), and 'Bijeenkomsten'. A post is visible with the text: 'ZENDERONDERZOEK PATRIDZEN, REUSEL-DE MIERDE IN 2014. Het gaat niet goed met de patrijzen; hun aantallen nemen drastisch af. Nu heeft het Brabants Landschap het initiatief genomen om een aantal gebieden speciaal te gaan inrichten voor patrijzen... Meer weergeven'. The post includes a link to a document: 'https://www.facebook.com/...'. At the bottom, there are more navigation options: 'Vind ik leuk', 'Reageren', and 'Delen'.

Webnieuws

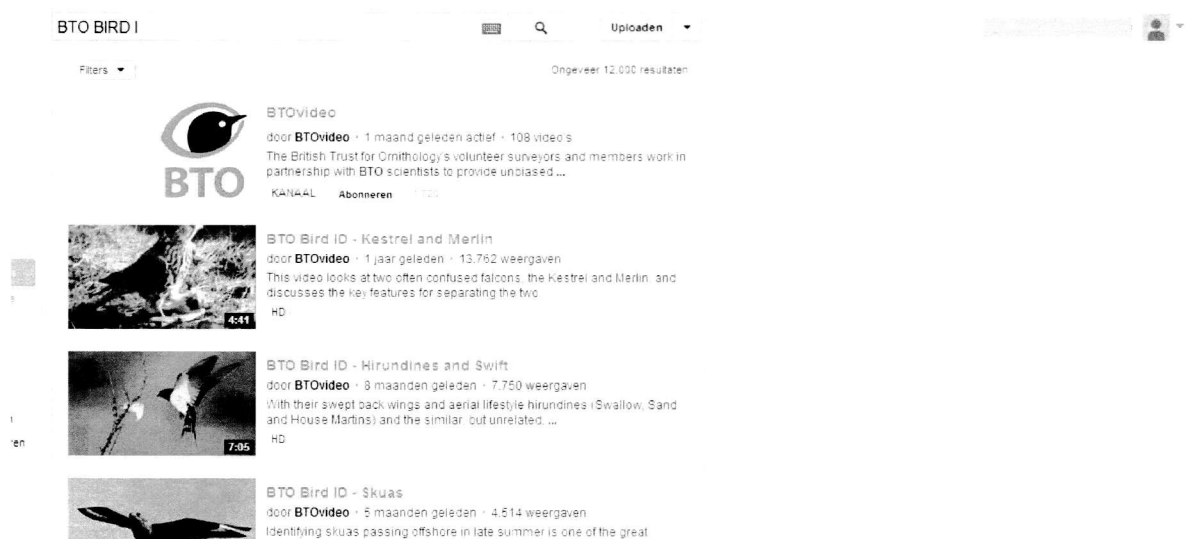
FILMPJE YOUTUBE OVER Vliegbeelden BUIZERD EN WESPENDEIEF

<http://www.youtube.com/watch?v=C5oN4Pc9Gw4>

BTO Bird ID - Summer Buzzards: Common Buzzard and Honey-buzzard.

En nog meer filmpjes bij BTO Bird ID:

Webnieuws

SLECHTVALKEN BEKIJKEN VIA INTERNET

Dit kan via de website van de Werkgroep Slechtvalk Nederland. Diverse locaties in Nederland zijn te volgen waaronder ook de webcam slechtvalken ASML Veldhoven.

www.werkgroepslechtvalkederland.nl

REISVERSLAGEN

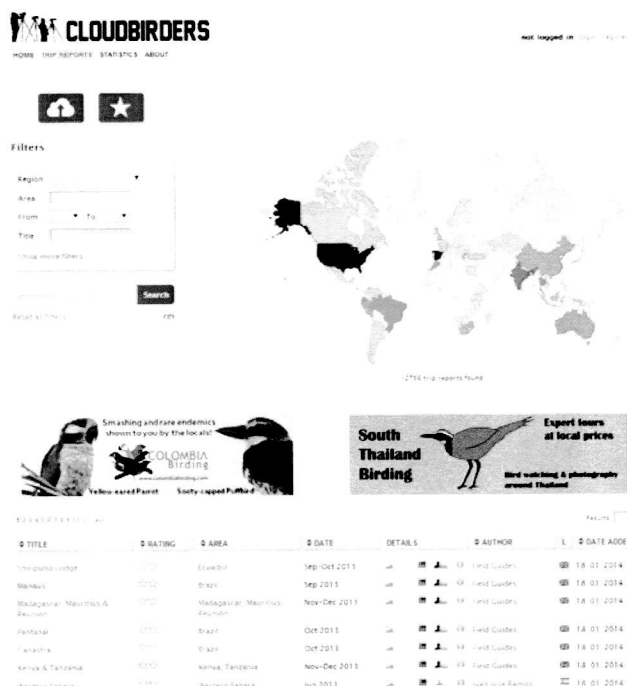
Gerard Vos

Een nuttige website, gevuld met een groot aantal trip reports over vogelgebieden wereldwijd. Daar vind je bijvoorbeeld: 779 reisrapporten over gebieden in Spanje 200 over Lesbos (Lesvos) 93 over Hongarije 48 over Nederland 692 over de VS 176 over Costa Rica

<http://www.cloudbirders.com/tripreport>

Sommige rapporten geven ook uitvoerige reisadviezen.

De waardering ("rating") wordt aangegeven met sterren. In veel van de opsommingen zie je ook Nederlandse auteursnamen.

Fotowedstrijd 2013

Het thema: “Natuur in de Kempen”

Pieter Wouters

Wil de Veer is met zijn foto van een kuifeend gekozen tot winnaar van de fotowedstrijd 2013. Hij kreeg de meeste stemmen op de ledenvergadering eind november. Wim Deeben eindigde op de tweede plaats met een foto van een patrijs en werd derde met zijn foto van een icarusblauwtje. Er werden 48 foto's ingestuurd door 10 leden. Het thema van 2014 is opnieuw: **Natuur in de Kempen.** ■

1^e plaats

Foto: Wil de Veer

2^e plaats

Foto: Wim Deeben

3^e plaats

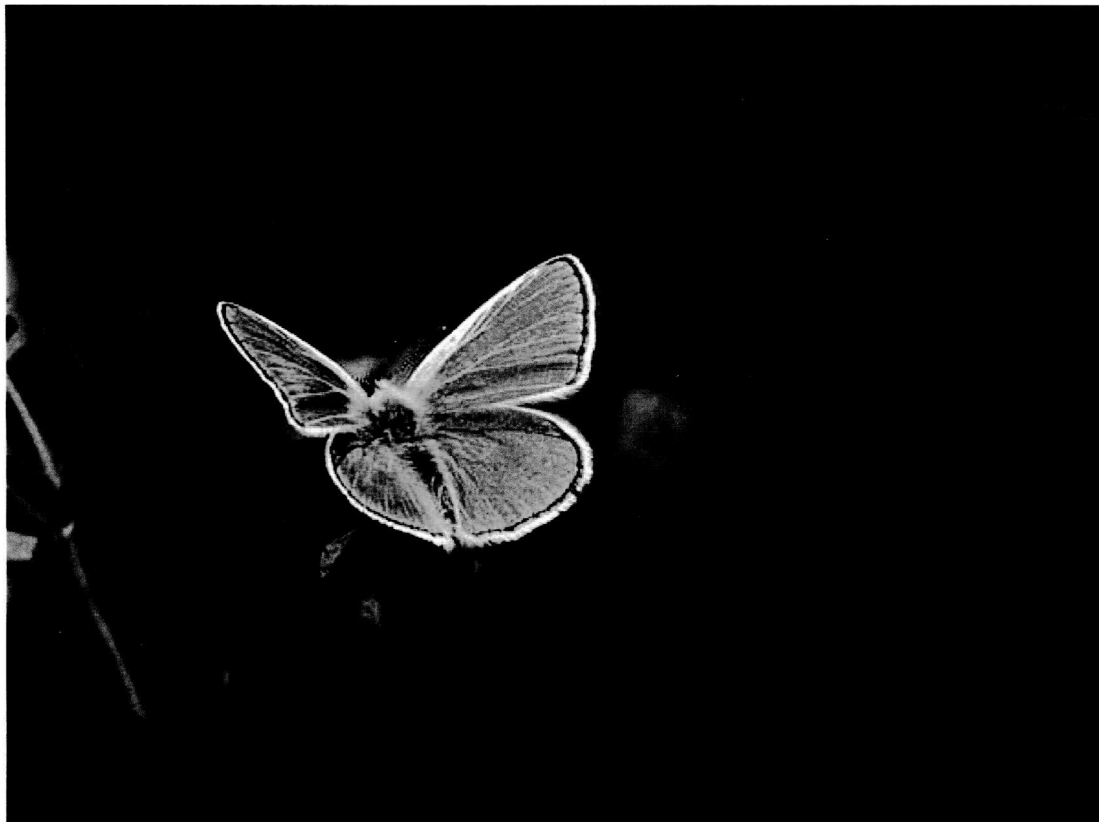
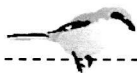

Foto: Wim Deeben

Naar een nieuwe nationale vogelatlas én een nieuwe Avifauna van Noord-Brabant

Ray Teixeira, namens stichting vogels in Brabant

Nieuwe Atlasproject

Het zal de oplettende vogelaars niet ontgaan zijn: Sovon Vogelonderzoek Nederland is weer gestart met een nieuwe Atlas en veel vrijwilligers werken daar al volop aan mee. Maar zoals alle Atlasprojecten berust het volledig op de vrijwillige deelname van vogelaars en dat zijn er tot heden nog niet genoeg om alle Brabantse Atlasblokken geïnventariseerd te krijgen. Er zijn gewoon meer mensen nodig. Bovendien willen we in Brabant wat meer doen dan in de rest van ons land; we willen de Avifauna van Noord-Brabant vernieuwen.

Vandaar deze oproep tot deelname.

Ditmaal is het een heel bijzonder project, namelijk een combinatie van een atlas voor broedvogels en een voor wintervogels. De broedvogelatlas loopt volgens het stramen van de Atlas van de Nederlandse Broedvogels 2002. Daarbij werden twee lijnen van onderzoek geïntroduceerd, een absolute en een relatieve. De absolute was reeds bekend van het eerste Atlasproject uit 1973-1977, waarbij de medewerkers werd gevraagd een zo volledig mogelijke lijst op te stellen van de in een 5x5 km vierkant (Atlasblok) voorkomende broedvogels. Dat gebeurde dan in drie klassen van broedzekerheid: mogelijk, waarschijnlijk en zeker broedend. Daarbij moest ieder in het blok voorkomende biotoop drie maal in een seizoen worden onderzocht. Een aantalschatting in grote klassen was gewenst, maar niet verplicht.

Bij het nieuw toegevoegde relatieve deel werd de medewerkers gevraagd twee keer een 8-tal tevoren geselecteerde km-hokken vogels en een ruwe schatting te maken van hun aantallen. Ook nu moet weer ieder in het blok voorkomende biotoop drie maal in deze maanden worden onderzocht. Dit lijkt dus op de werkwijze die gevolgd werd bij het

gedurende één uur te onderzoeken. De eerste keer in de periode van 1 april - 15 mei; de tweede van 16 mei - 30 juni. Van de gevonden soorten hoefden de algemene alleen te worden aangekruist, de schaarse te worden geturfd en de zeldzame te worden ingetekend op kaart. Daarnaast moest in het midden van ieder van deze 8 km-hokken, die samen het zogeheten "gouden grid" vormen, een telling van 5 minuten worden uitgevoerd. Bij het huidige Atlasproject wordt gevraagd een tweede telling van 5 minuten te doen meteen na de eerste en de vastgestelde vogels op kaart in te tekenen.

Het wintervogelonderzoek vindt in hetzelfde Atlasblok plaats als het broedvogelonderzoek. En ook nu weer is sprake van een absoluut en een relatief deel. Bij het absolute onderzoek wordt de waarnemers gevraagd een lijst op te stellen van in dat Atlasblok in de maanden december tot en met februari voorkomende Atlasproject voor Winter- en Trekvogels uit de jaren 1978-1983. Maar het huidige project is minder gedetailleerd, want nu worden de drie wintermaanden samengevoegd. Een aantalschatting in klassen is niet verplicht.

Het relatieve deel is precies gelijk aan dat van het broedvogelonderzoek: twee maal 8 keer 1 uur voor het gouden grid en liefst twee keer een punttelling in het midden van ieder km-hok. De onderzoeksperiodes lopen van 1 december tot 15 januari en 16 januari tot 1 maart. De lijst met soorten die moet worden aangekruist, geturfd of ingetekend verschilt wat van die in het broedseizoen. Een Atlasblok hoeft slecht één broed- en één winterseizoen te worden geïnventariseerd. De

aan het veldwerk bestede tijd moet worden bijgehouden, omdat daaruit de onderzoeksintensiteit is af te leiden.

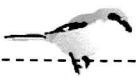
Een verschil met voorgaande projecten is dat de medewerkers wordt gevraagd alle gegevens online in te voeren, terwijl vroeger kon worden volstaan met het opsturen van de turflijsten die in het veld konden worden ingevuld. Ook het aanmelden gebeurt online (www.sovon.nl/vogelatlas).

The screenshot shows the 'Vogelatlas' website interface. At the top, there is a navigation menu with 'Home', 'Mee-doen', 'Resultaten', 'Informatie', and 'Contact'. Below the menu, there are two main content areas: 'Actueel' (Current) and 'Introductie' (Introduction). The 'Actueel' section contains three news items: 'Einde eerste telperiode winter 2013/2014 nadert snel' (dated 31 januari), 'Tellers vogelatlas zien meer boomklevers en minder waterhoentjes' (dated 24 december), and 'Vlerkenstreek 5' (dated 12 december). A 'Claim je atlasblok' button is prominently displayed. Below the news items, there is a 'Sponsor een soort' section with a link to 'www.sovon.nl/sponsoren'. At the bottom, there is a Twitter widget for '#vogelatlas' and a 'Sovon Vogelonderzoek' logo.

Nieuwe Avifauna van Noord-Brabant

De enige avifauna van Noord-Brabant uit 1967 zag al weer bijna een halve eeuw geleden het licht. Toen dat boek uitkwam was het een openbaring en het heeft heel wat mensen geïnspireerd. Inmiddels is veel meer bekend geworden over de vogelwereld in onze provincie. Ten slotte droegen we bij ieder Atlasproject ons steentje bij. En dat zal nu niet anders zijn. Het nieuwe Atlasproject zal ook weer een beeld geven van onze vogelwereld. Toch vindt het bestuur van Vogels in Brabant dat onvoldoende en willen we komen tot een nieuwe Avifauna van Noord-Brabant. Maar om een dergelijk werk zinvol te maken, moet het wel meer te bieden hebben dan de komende Atlas. Vandaar dat we voorstellen het onderzoek in onze provincie licht uit te breiden om wat meer soorten beter voor het voetlicht te krijgen.

Daarom vragen we de Brabantse vogelaars vrijwillig aan een of twee aanvullingen mee te werken. Ten eerste vragen we extra km-hokken van het Atlasblok te onderzoeken en daarnaast om 25, relatief zeldzame, extra soorten op kaart in te tekenen in plaats van te turven (zie handleiding op de site van Vogels in Brabant; <http://www.brabantsevogels.nl/>). Dat laatste kost nauwelijks extra tijd; je was immers toch al in het veld. Het is dus niet nodig een volledig overzicht van die soorten in je blok op te stellen, hoewel dat natuurlijk wel mag. We willen vooral meer inzicht krijgen in de vogels van onze natuurgebieden en daarom vragen we de extra te onderzoeken km-hokken in die terreinen te situeren. De lijst met extra aandacht soorten is speciaal op onze provincie gericht (Bijlage 1). We realiseren ons dat het nooit mogelijk zal zijn

een volledig overzicht van die soorten te maken, maar de extra gegevens zullen wel helpen bij de benodigde extrapolaties voor het maken van zo scherp mogelijke aantalschattingen van Noord-Brabant.

Is een en ander ingewikkeld: ja zeker; je moet het koppie er goed bijhebben, voortdurend de tijd en de kaart in de gaten houden en scherp administreren. Atlassen is iets anders dan zo maar wat recreatief vogelen. Soms is het net werken. *Maar is het ook goed te doen:* eveneens ja zeker. Bovendien geeft het een goed gevoel. Je hebt een doel en je hebt bijgedragen aan een groter geheel en vaak ook samengewerkt met anderen.

Avifauna van Noord-Brabant

REDACTIE: F. J. DE VRIES, H. K. M. MÜLLER-PELLOT, A. N. L. M. WITTEGEN, S. BRAAKMA, W. H. TH. KNIPPENBERG EN V. M. LANGENHOF

Veldervaringen

Meedoen aan het nieuwe Atlasproject heeft me geleerd dat je het beste op de fiets kunt gaan inventariseren, mits het terrein dat toelaat (bebouwde kom en uitgestrekte buitengebieden met veel overzicht en genoeg wegen). Het is mij niet gelukt meer dan 3 km-hokken per ochtend te onderzoeken. Meestal kom ik zelf niet verder dan twee per dag. De door Sovon verstrekte invulformulieren werken prima, maar je moet wel steeds meerdere formulieren bij de hand hebben om te bepalen of je een soort in moet tekenen of alleen hoeft te turven of aan te kruisen. Op de fiets is dat niet altijd even gemakkelijk. Bovendien wordt je voor het onderzoek van het gouden grid verplicht delen van het terrein te onderzoeken, waar je, als het uitsluitend gaat om het opstellen van een lijst van aanwezige soorten, niet zo snel naar toe zou gaan omdat je er geen bijzonderheden verwacht en denkt dat het saai is. En meestal is dat ook wel zo, zeker bij ervaren vogelaars. Toch is het mij wel gebeurd dat ik op plaatsen kwam waar ik eerder nooit was geweest en daar vogels waarnam die ik er niet zo snel verwacht had.

Je kennis en inzicht van de avifauna in je Atlasblok neemt daar wezenlijk door toe. Door de extra soorten voor de Avifauna van Noord-Brabant in te tekenen, kreeg ik een scherper beeld van hun voorkomen en heb ik zelfs geprobeerd alle Dodaarzen in mijn blok

op te sporen, wat door de vele vennen en plassen geen sinecure was. Uiteindelijk kwam ik op 27-29 paar; iets dat ik tevoren niet had verwacht! Door het intekenen van alle Roodborsttapuiten viel op dat er in 2013 minder waren dan gewoonlijk; kennelijk heeft de voorgaande strenge winter deze in Zuid-Europa overwinterende soort geen goed gedaan.

Zelf was ik teleurgesteld dat ik bij het reguliere onderzoek voor de nieuwe Atlas lang niet alle vogels vond, waarvan ik uit het verleden wist dat ze er voorkomen. Zo bleek het drommels lastig de in onze regio maar zeer dun gezaaide Appelvinken op te sporen en heb ik vergeefs heel veel tijd gestoken de Middelste Bonte Specht weer te vinden, die in 2012 en 2013 in "mijn" blok aanwezig was. Zelfs vroeger algemene soorten als Patrijs en Ransuil kwam ik niet tegen. Die soorten moesten speciaal worden opgezocht. Wil je de soortenlijst echt volledig hebben, dan kosten alle Atlasprojecten je veel tijd. Maar volsta je met het voorgeschreven onderzoek, dan kost een Atlasblok je zowel voor het broedvogeldeel als voor de wintermaanden zo'n 5-7 dagdelen. Het invoeren van de gegevens kost ook tijd, maar na enige oefening viel dat best mee en had ik niet meer dan een tot anderhalf uur per bezoek nodig. ■

Deelname

Atlasprojecten zijn vooral waardevol als het onderzoek volledig is. Om dat te bereiken heeft Sovon nog veel deelnemers aan het nieuwe Atlasproject nodig. Vooral in West-Brabant zijn nog veel blokken niet onderzocht of geclaimd. Zeker de kleistreek is nog vrijwel leeg. Ook in de regio Bergen op Zoom is nog voldoende te doen. Zowel op de Brabantse Wal (49-35 Bergen op Zoom-Oost), als in de polders (43-53 Nieuw-Vossemeer, 43-54 De Heen, 43-55 Steenberg, 43-56 Stampersgat, 49-14 Lepelstraat, 49-33 Kreekrak-NW, 49-44 Woensdrecht) zijn nog blokken onbezet.

Wie meldt zich aan?

Landelijke Uilendag 2013, beknopte samenvatting

Mark Sloendregt

PILOTPROJECT CROWDFUNDING 'DE
STEENUIL VEILIG ONDER DAK', ELLEN VAN
BUUREN EN JOUKE ALTENBURG

...Veel mensen kunnen door een kleine
financiële bijdrage te leveren, een grote
investering mogelijk maken die bijvoorbeeld
nodig is voor de productie van een nieuw type
steenuilkast. Vogelbescherming en Pifworld
willen internet (social media) daarbij
gebruiken als medium. Ook u kunt dus helpen
met een donatie.

'**STEENUIL**: VAN DE KAST IN DE BAK'
RONALD VAN HARXEN

...Verdrinkingsdood en predatie door marters
zorgen - zoals bij ons bekend - voor
problemen bij steenuilen. Een nieuwe
antimarterkast en drinkbak werden dit jaar
door STONE op de markt gebracht teneinde
de leefwereld van steenuilen veiliger te
maken.

'**KERKUIL**, VERKEERSSLACHTOFFERS:
INVLOED OP DE POPULATIE EN OP ZOEK
NAAR OPLOSSINGEN', JOHAN DE JONG.

...Verkeer is doodsoorzaak nummer 1.
Massaal worden grote aantallen (eerstejaars)
kerkuilen aangereden langs wegen en de vele
slachtoffers zorgen voor problemen bij de
populatie. Knelpunten zijn berm- en
afritten van 120km-wegen. 'Uilonvriendelijke'
hectometerpaaltjes worden ontwikkeld om
een oplossing te kunnen bieden aan dit
probleem, zodat deze 'jachtzitplekken' niet
meer kunnen worden gebruikt.

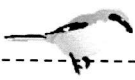
'**STEENMARTER**, LEUK EN LASTIG!', SIM
BROEKHUIZEN

...Steenmarters zijn cultuurvolgers en jagen
graag in bossen. De soort breidt zich steeds
meer uit in westelijke richting van Nederland.
Uit recent zenderonderzoek in Nijmegen blijkt
dat ze ook een grote homerange hebben met
meerdere dagrustplaatsen. Mannetjes en
jonge dieren maken in de nacht grote
omzwervingen.

'**BLOEMRIJKE AKKERS EN HET EFFECT OP DE
VELDUIL**', ANDRE EIJKENAAR

...Akkerranden zijn ontstaan na de
noodzakelijke braaklegging van
landbouwgronden in het verleden. Veel
akkervogels en kleine zoogdieren maken er
gebruik van. De succesvolle terugkeer van de
Grauwe Kiekendief werd daardoor een feit.
Maar ook Velduil en Blauwe Kiekendief
profiteren momenteel van het agrarisch
natuurbeheer op de Oost-Groninger akkers.
Velduilen broeden in deze akkerranden als ze
langer dan drie jaar staan en kunnen
verruigen.

In de pauze werden stands van o.a. STONE
en Zoogdierverseniging VZZ druk bezocht.

'OEHOE, 2013 EEN SLECHT SEIZOEN VOOR DE OEHOE? ', GEJO WASSINK

...De oehoes beleefden een slecht seizoen met weinig geslaagde broedsels en jongen. Ondanks dat werden er weer meer territoria gevonden. Medio januari zorgde het weer (streng winter) voor een dip in de roepactiviteit van mannen. Om in goede conditie te komen voor de vorming van eieren zijn vrouwen afhankelijk van het prooi-aanbod en de aanvoer van voldoende prooi door mannen. Zorgwekkend voor de huidige populatie Oehoes blijft echter de inmenging van het aantal 'kweekvogels' (escape) in de natuur.

'DRUK OP DE VLAAMS BRABANTSE BOSSEN. WAT ZIJN DE GEVOLGEN VOOR DE BOSUIL, 30 JAAR BOSUIL INVENTARISATIE IN HET ZONIËNWOUDE', JAN DE BOE

...Broedbiologisch onderzoek aan Bosuilen met een nestkastenproject (n=160) in o.a. Zoniënwoud (B). Topjaren worden gevolgd door daljaren, de laatste jaren op en af. Het aantal geslaagde broedsels is gerelateerd aan mastjaren van beuk en dus het voorkomen van Bosmuizen en Rosse Woelmuizen. De populatie stabiliseert zich momenteel, mede door de komst van vele andere predatoren in deze bossen zoals marter en havik.

'DIERPATHOLOGISCH ONDERZOEK (PARASieten) AAN DE HAND VAN DOOD GEVONDEN KERKUILEN', MARC VAN LEEUWEN

Hoe groot de invloed is van parasieten - zoals okselvlieg en veermijt (uitwendig) en rolwormen (inwendig) - op de conditie van kerkuilen wordt onderzocht. Door het Dutch Wildlife Health Centre in Utrecht wordt momenteel gevraagd om dood gevonden uilen (direct, koel en donker verpakt) op te sturen voor nader onderzoek. De levertjes van kerkuilen worden ook bewaard voor toekomstig onderzoek naar de gevolgen van het gebruik van ratte- en muizengif.

'REVALIDATIE VAN UILEN IN HET VOGELASIEL', HETTY SINNEMA

Het revalidatiecentrum Fûgelhelling te Ureterp gunt ons een inkijk in de dagelijkse opvang van o.a. uilen. "Eerst water de rest komt later" is een gouden regel bij sterk vermagerde uilen. Voer dus geen muizen in de eerste dagen van verzorging. In sommige gevallen komt hulp echter te laat en is er geen andere uitweg dan 'afmaken'. Behalve opvang gaat ook veel aandacht uit naar educatie bij de jeugd.

'SOORTENSTANDAARD: STEENUIL EN KERKUIL IN DE PRAKTIJK', ALBERT FOPMA

Soortenstandaards zijn een leidraad bij o.a. ecologisch onderzoek in verband met ontheffingsaanvragen voor Flora- en Faunawet. Hierin worden een aantal compenserende en mitigerende maatregelen (biotoopverbetering, plaatsing van nestkasten, e.d.) besproken voor steen- en kerkuil.

'WINTERROESTEN RANSUIL IN FRIESLAND: OVERZICHT VAN ZES JAAR TELLEN EN PLUIZEN', HARRY WIJNANDTS

Ransuilen verblijven in de winter op gezamenlijke slaapplekken in evergreens nabij bebouwing. Ten westen van de lijn Dokkum/Lemmer liggen de meeste van deze slaapplekken in Friesland. Niet het aantal slaapplekken varieert over de jaren maar het aantal aanwezige uilen op de slaapplekken! Veldmuizen vormen het stapelvoedsel van deze Ransuilen, op sommige slaapplekken maken veldmuizen zelfs voor 94% of meer deel uit van het totaal aantal prooi.

'KERKUIL, RANSUIL EN STEENUIL', ANDRE EIJKENAAR

Een bevroren en betrokken natuurfotograaf - tevens uilenbeschermer - laat ons genieten van mooie fotoreportages. Op de cover van de nieuwe 'Uilen 4' staat zo'n sprekende foto van een steenuil gemaakt door Andre. Veel van het werk gebeurt 's nachts daardoor zijn lange dagen geen uitzondering. ■

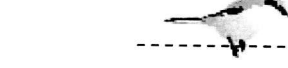

Foto: Mark Sloendregt

Broedseizoen en verslag nestkasten Golfbaan Welschap 2012

Wil de Veer

Koud voorjaar 2013

Oostenwind zorgde voor Siberische koude in Nederland.

Het voorjaar van 2013 was uitzonderlijk koud in Noord-Europa, De Centraal Nederland temperatuur is de laagste sinds 1984 en de op 10 na laagste van de eeuw. Vooral maart was koud: in centraal Nederland was maart

2013 de koudste sinds 1962. De koude lucht werd met een uitzonderlijk sterke en standvastige stroming vanuit Siberië aangevoerd. Het afwijkende stromingspatroon lijkt zover bekend puur toeval en domme pech voor wie naar warm voorjaarsweer verlangt.

Conclusies

Het koude en droge weer van het voorjaar 2013 is in eerste instantie veroorzaakt door een omkering van de luchtdrukverdeling boven de Atlantische Oceaan en Europa. Hierdoor werd van februari tot half april met een aanhoudende oostenwind koude lucht uit Siberië naar Noord Europa aangevoerd. De koudere gebieden op de kaart werden door zachtere gecompenseerd, zodat er geen effect zichtbaar was op de wereldgemiddelde

landtemperatuur. De oorzaken van de abnormale luchtdrukverdeling zijn niet bekend. Een simpel verband met de klimaatverandering of afname van zee-ijs is niet te geven. Voorlopig schrijven we het aan het toeval toe. In de tweede helft van april en mei was het aan de kusten van de Noordzee en Oostzee nog wat kouder door het koude zeewater. (Bron KNMI)

Broedseizoen 2013 Golfbaan Welschap

In januari en februari is er met geluidsnabootsing gecontroleerd of de bosuil aanwezig was. Zowel op de golfbaan als in de directe omgeving werd geen exemplaar gehoord. Wat de reden is dat de bosuil de laatste jaren niet in de omgeving van de golfbaan gebroed heeft is mij een raadsel.

In februari 2013 zijn de twee ijsvogelwanden gereedgemaakt voor het nieuwe broedseizoen. Helaas is de ijsvogel niet tot broeden gekomen en werd de soort lange tijd niet meer gezien.

Een paartje futen is enige tijd aanwezig geweest maar heeft niet gebroed. De winterkoning, zwarte kraai, fazant, dodaars, wilde eend, waterhoen, meerkoet, kleine karekiet, sperwer, grote bonte specht en groene specht hebben ook op de golfbaan gebroed en bij alle soorten zijn jongen uitgevlogen.

Op de golfbaan verbleven tijdens de winterperiode 2012/2013 veel sijzen en putters, Enkele keren werden er kramsvogels en koperwieken gespot. Soorten die vaak werden gesignaleerd waren: buizerd, havik, blauwe reiger, aalscholver, kuifeend, tafeleend, scholekster (met juvenielen), kokmeeuw, kleine bonte specht, houtduif, Turkse tortel, witte kwikstaart, heggenmus, merel, zanglijster, grote lijster, zwartkop, tjiftjaf, fitis, goudhaan, staartmees, kuifmees, zwarte mees, gaai, ekster, roodborst, vink en groenling. De fazant doet het ook zeer goed en er werden weer veel jongen gesignaleerd.

Nestkasten

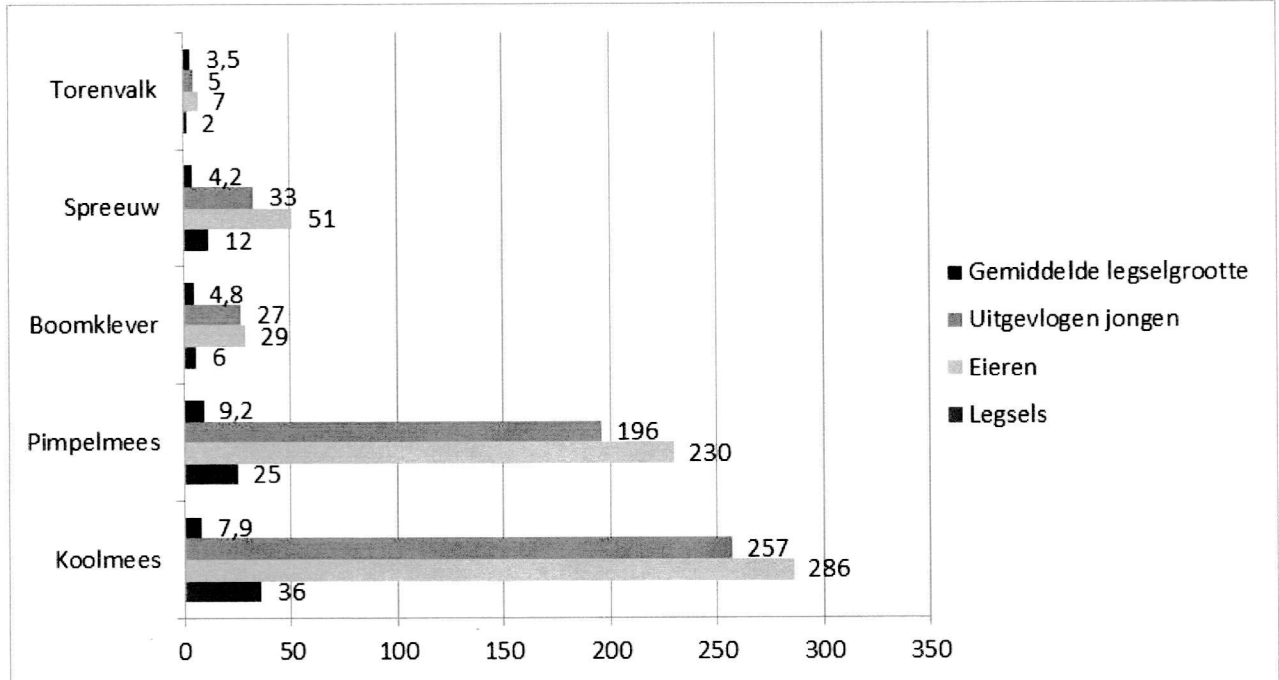
In totaal hangen er 126 kasten waar de vogels gebruik van kunnen maken. In 92 kasten werd een broedsel aangetroffen. Elke kast is drie keer gecontroleerd. Vanwege het grote aantal kasten worden de eerste twee ronden verdeeld over twee sessies in dezelfde week.

Als we naar het aantal uitgevlogen jongen kijken sinds 2005 dan ziet het er als volgt uit,

op volgorde van beste jaar: 2010 – 768; 2005 - 716; 2006 - 652; 2011 – 651; 2012 – 586; 2013 – 526; 2009 – 525; 2008 – 521; 2007 – 499.

Van vijf soorten worden uitgebreide gegevens vermeld (zie grafiek 1).

Voor het tweede jaar is de bonte vliegenvanger niet aanwezig geweest.

▲ Grafiek 1. Gegevens 2013

Koolmees

De koolmees heeft het goed gedaan, met 36 (39 in 2012) eerste broedsels. Evenals in 2011 en 2012 waren er geen tweede broedsels. Het gemiddelde broedsucces was ongeveer 90%.

Pimpelmees

De pimpelmees heeft het met 25 broedsels weer minder gedaan. In 2012 waren er 29 broedsels. Opvallend dat zowel de koolmees als de pimpelmees evenals vorig jaar geen tweede broedsels hadden. Het gemiddelde broedsucces was iets meer dan 85%.

Spreeuw

De spreeuw heeft in 12 kasten (11 in 2012) met succes jongen grootgebracht. Het broedsucces was ongeveer 60%. In totaal zijn er 51 (42) eieren gelegd. Er waren ook hier geen tweede legsel. Er zijn 33 jongen uitgevlogen. Opvallend was een legsel van acht eieren. Waarschijnlijk een legsel van twee vrouwtjes. Alle eieren zijn uitgekomen maar de jongen lagen dood in het nest. Oorzaak is niet bekend.

De spreeuw is op een golfbaan zeer waardevol omdat deze o.a. de larven van de meikevers

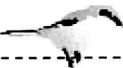
uit de green haalt. Daarom hangen wij de spreeuwenkasten dicht bij de "greens". De spreeuw trekt namelijk de larven recht uit het gras zonder dit te beschadigen. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de merel, kraai, kauw en ekster die het gras wegtrekken om bij de larven te komen.

Boomklever

De boomklever maakt ieder jaar gebruik van de nestkasten. Dit jaar waren er zes broedsels (5). Er waren geen tweede broedsels, maar dit is bij deze soort meestal het geval. Het broedsucces was 95%. In totaal zijn er 29 (28) eieren gelegd. In een nest werden twee dode jongen aangetroffen. Doodsoorzaak is niet bekend.

Torenvalk

Voor het tweede jaar was er een broedsel van de torenvalk in een nestkast. In twee verschillende kasten werd gebroed waarbij opgemerkt dat met een broedsel pas veel later werd begonnen. Oorzaak is waarschijnlijk de langdurige gevechten met kauwen om de kast. In laatstgenoemde kast is maar een jong uitgevlogen.

Kolom1	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Totaal	Gemiddeld
Koolmees	350	298	253	275	252	390	251	327	257	2653	294,7
Pimpelmees	274	269	196	219	244	300	314	210	196	2222	246,8
Spreeuw	35	38	24	21	29	55	65	8	41	316	35,1
Bonte vliegenvanger	43	27	26	6	0	9	14	0	0	125	13,8
Boomklever								13	27	40	20
Torenavalk								4	5	9	4,5
Zwarte mees	14	20	0	0	0	14	7	0	0	55	6,1
Totaal	716	652	499	521	525	768	651	562	526	5420	

▲ Tabel 1. Gegevens van 2005 t/m 2013 zowel totalen als gemiddelden.

Opgemerkt bij Tabel 1 dat de nestkasten van de boomklever nooit werden geopend. Op verzoek van de stichting NESTKAST hebben we dit vanaf 2012 wel gedaan.

In negen jaar zijn er meer dan 5400 jongen uitgevlogen, met de koolmees als succesvolste! Zoveel uitgevlogen jongen mag een succes worden genoemd voor het nestkastenproject op Golfbaan Welschap. Dit succes is niet alleen te danken aan het

ophangen van nestgelegenheid maar het bijvoeren van de vogels in de winter moet zeker worden vermeld. Door sponsoring van diverse Golfers en de eigenaar van de golfbaan is dit mogelijk.

Het beste jaar was 2010 met totaal 768 uitgevlogen jongen, het slechtste jaar was 2007 met 499 uitgevlogen jongen.

Nestkasten

De metselbijen hebben dit jaar veelvuldig gebruikgemaakt van de speciale houtblokken. Evenals vorig jaar werd er weer groot aantal eekhoorns gezien en er werden ook jongen waargenomen. Diverse soorten salamanders werden gezien, waarvan sommige juveniele. De bruine kikker was massaal aanwezig.

Andere soorten zoogdieren die werden gezien zijn: egel, mol en konijn.

Van de rode bosmier lagen er twee nesten van de *Formica rufa* (Behaarde rode bosmier). Naar nesten is niet gezocht. ■

14 jaar oeverzwaluw wand wand Visvijver Reusel

Pieter Wouters

Het laatste artikel over de kunstmatige broedwand voor oeverzwaluwen bij de Visvijver Reusel dateert al weer van 2008. Geïnspireerd door het uitstekende broedseizoen 2013, een update over het wel en wee van de oeverzwaluwen gedurende de jaren 2000 t/m 2013.

Gebied en oeverzwaluwwand

De visvijver aan de noordkant van Reusel is in 1996 gegraven. Deze wordt aan twee kanten, noord- en oostzijde, omsloten door agrarisch gebied. Aan de westzijde grenst hij aan een bosje en aan de zuidzijde loopt de noord oostelijke randweg van Reusel. Aan de andere zijde van de randweg begint vrijwel meteen de bebouwing van het dorp.

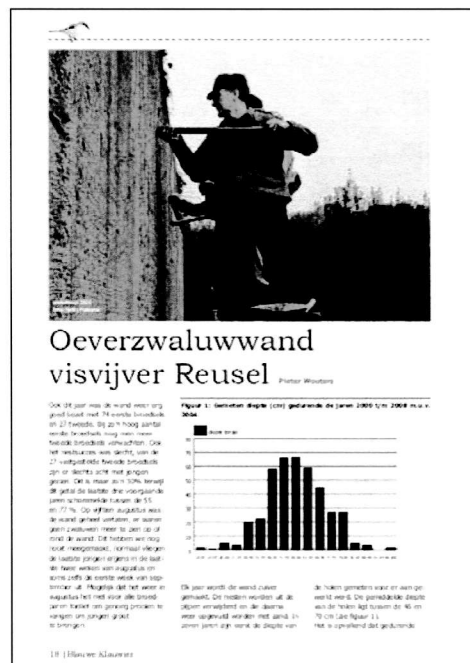
De 'wand' die bij de visvijver aan de oostkant is aangebracht dient twee doelen; De voorkant als broedwand voor oeverzwaluwen en de erin verwerkte kelder als overwinteringsplaats voor vleermuizen.

De in het zandlichaam verwerkte kelder is zo'n 15 meter lang en opgetrokken uit gebakken straatklinkers. De opening is gesitueerd op het zuidwesten.

De oeverzwaluwwand is samengesteld uit 12 prefab betonelementen van 2 meter breed en 3.5 meter hoog. In elk element zitten 7 broedholen en twee hijsgaten. De voorkant van de wand ligt naar het noordwesten gericht. Voor de wand bevindt zich een 'strandje' van een paar meter breed. Om ongewenst bezoek te voorkomen is rondom het geheel een brede sloot aangelegd.

Gedurende de jaren is de directe omgeving van de wand wel wat veranderd. Links voor de wand is een grote pluk riet ontstaan, die zich ook op het 'strandje' aan het vestigen / uitbreiden is. Dit riet verhindert een vrije invliegbevestiging voor het meest linkse element

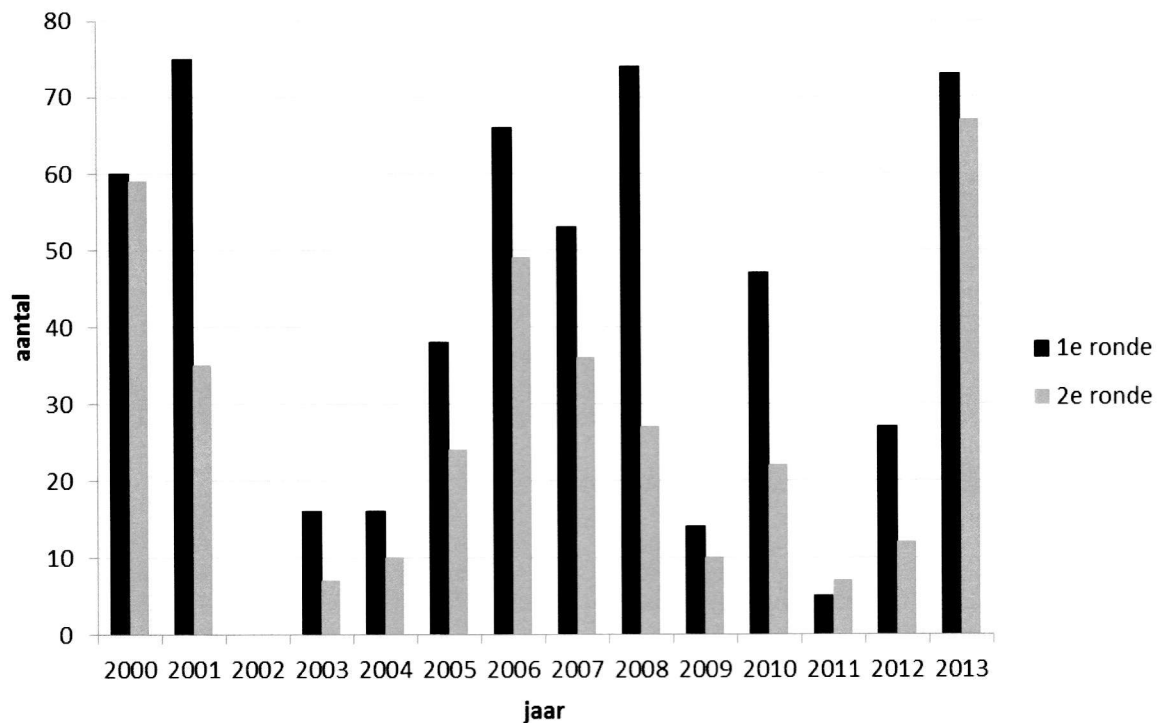
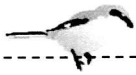
(no.1) Ondanks het jaarlijks maaien en afvoeren van de begroeiing voor en bovenop het zandlichaam, verschaalt dit niet. De begroeiing wordt eerder weelderiger. Hierdoor dringen wortels van de grotere kruiden zoals Bijvoet steeds dieper in het zandlichaam. Waar ze op de hoogte van de bovenste rij gaten zijn terug te vinden. De bosaanplant achter en langs de wand wordt jaarlijks hoger, waardoor de wand in een steeds beschuttere omgeving komt te liggen.

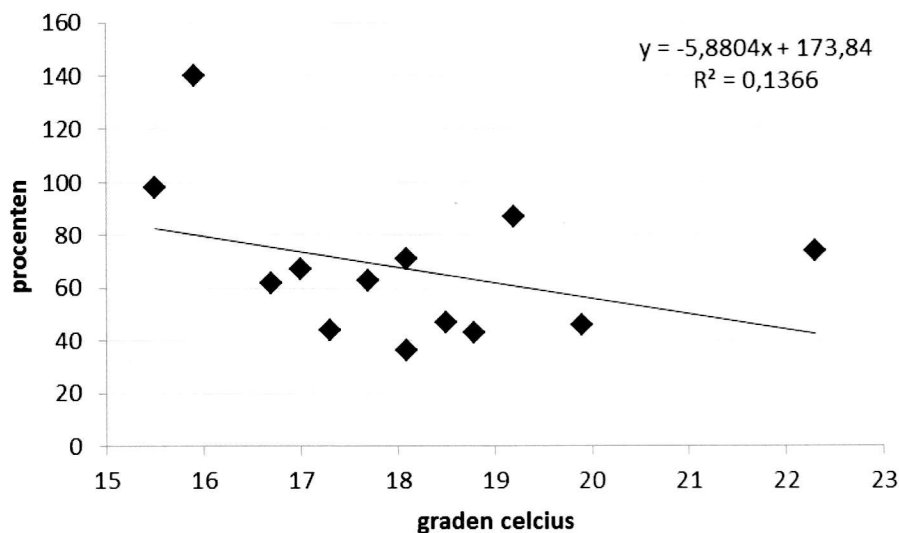
Broedresultaten

2013 was het beste jaar tot nu toe (grafiek 1). Er broedden maar liefst 73 paar in de eerste ronde. Dit is niet het hoogste aantal voor een eerste ronde. 2001 met 75 eerste broedsels en 2008 met 74 eerste broedsels waren beter. Maar de tweede ronde was in 2013 ook erg goed, met maar liefst 67 broedparen. Men zou kunnen denken dat de goede zomer van 2013 veel zwaluwen heeft doen besluiten om nog een tweede ronde te beginnen. Maar als we de

gemiddelde juli temperatuur uitzetten tegen het aantal broedsels in de tweede ronde (%) dan blijkt er een klein negatief verband te zijn tussen de hoogte van de temperatuur en het beginnen van een tweede broedsel (grafiek 2). Daarom lijkt het me dat er andere factoren zijn die bepalen of er nu wel of niet een tweede broedronde wordt begonnen. De hoeveelheid beschikbaar voedsel zal meer sturend zijn dan de temperatuur.

▲ Grafiek 1: Aantal broedsels, opgesplitst naar 1^e en 2^e ronde

▲ Grafiek 2: Gemiddelde juli temperatuur. Gemeten voor de Bilt.

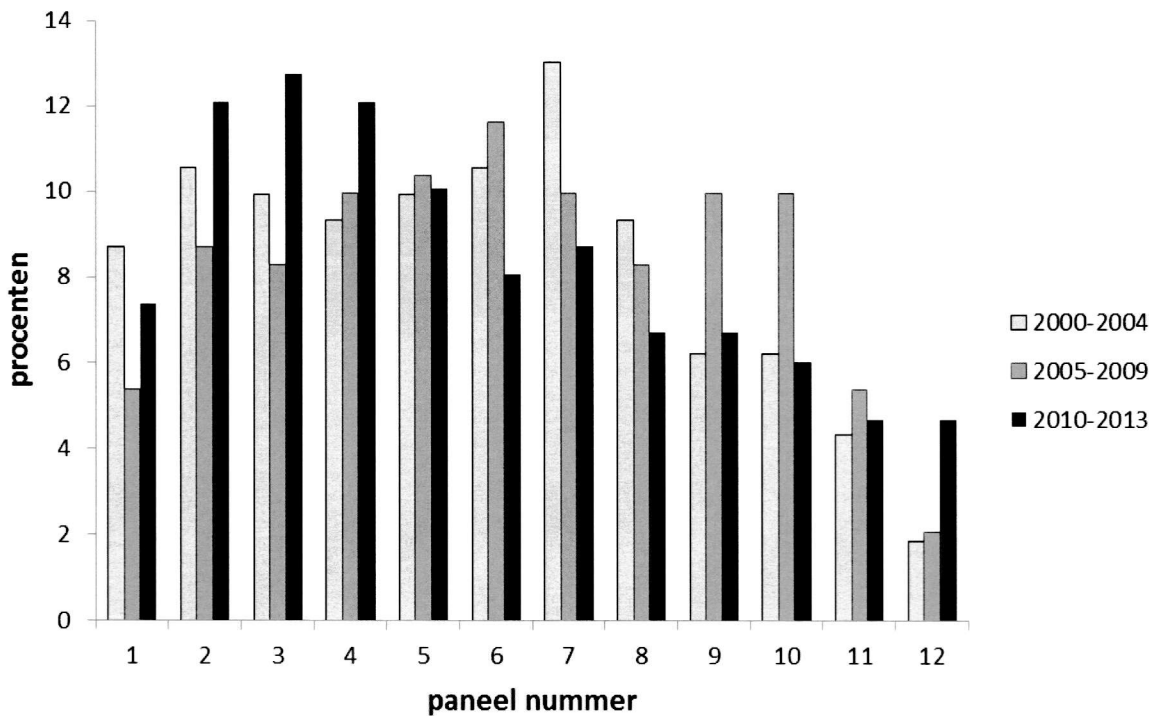
Bezetting van de wand per element

De wand bestaat uit 12 elementen. De oeverwaluven zitten het liefst midden in de wand, dat is het veiligst. Om nu te kijken of er gedurende de jaren verschil is te zien heb ik de periode in drie delen opgesplitst; 2000 t/m 2004, 2005 t/m 2009 en 2010 t/m 2013 (zie grafiek 3).

We zien in de grafiek dat er duidelijk een randeffect is. Het eerste paneel is steeds minder in trek geweest dan de meer naar binnen gelegen panelen. Ondanks dat de wand daar is afgeschermd vinden de vogels het toch net niet veilig genoeg. Dit zien we versterkt terug aan de andere zijde van de

wand. Deze kant is meer open en er loopt een wandelpad langs waardoor het in de ogen van de oeverwaluven waarschijnlijk nog onveiliger is.

In de eerste periode zien we een vrij gelijke spreiding over de elementen, waarbij de delen 9 t/m 12 duidelijk minder in trek zijn. In de tweede periode verschuiven de zwaluwen meer naar rechts. Elementen 1, 11 en 12 zijn nu de mindere. In de laatste periode ligt de verspreiding weer meer op links. Maar element 12 laat nu een sterke toename zien. In dit element waren nog drie hopen die nog nooit waren bezet, tot 2013.

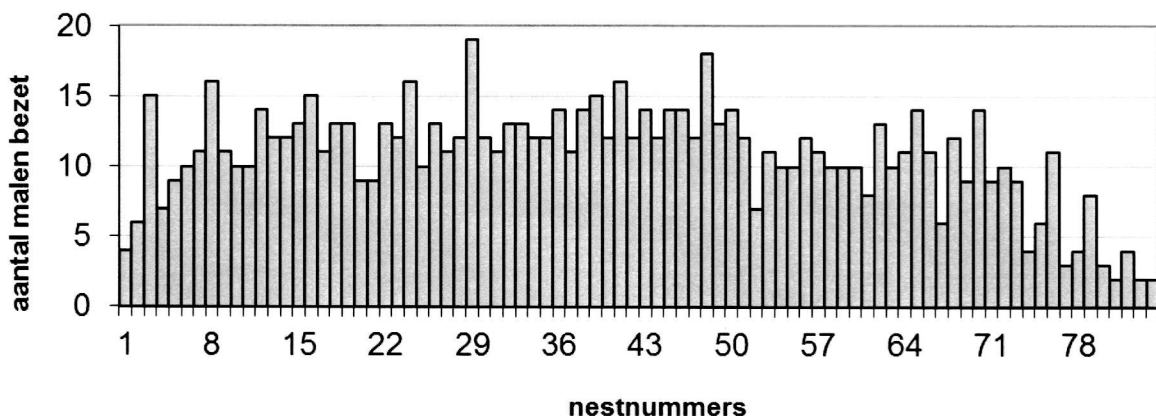

▲ Grafiek 3. Bezetting van de diverse elementen opgedeeld in drie perioden. Bezetting is uitgedrukt in percentage.

Bezetting van de wand per hol

In elk element zitten 7 gaten en twee hijsgaten. Deze laatsten laten we hier buiten beschouwing. Grofweg kunnen we drie lagen met holen onderscheiden. De bovenste laag bevat 23 holen, de middelste 37 en de onderste 24. Totaal zijn er in de 14 jaar dat de wand bestaat 896 broedsels in deze holen

geweest (zie grafiek 4). Hol nummer 29, gelegen in element vijf is het meest favoriete hol. Dit is 19 maal bewoond geweest. In element 12 liggen de drie holen die het minst zijn bezet. Zoals al eerder aangegeven zijn deze drie holen pas voor het eerst bezet in 2013.

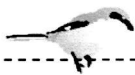
▲ Grafiek 4: Bezetting per hol gedurende 14 jaar. Zowel 1^e als 2^e broedsels met een totaal van 896.

Als we kijken of de vogels een voorkeur hebben voor een bepaalde laag kunnen we alleen maar constateren dat ze graag hoog (veilig) in de wand zitten. Tussen de bovenste en de middelste laag is wel wat verschil maar

niet van dien aard dat er een duidelijke voorkeur is. De onderste laag is wel minder in trek, zowel bij de eerste als de twee ronde (tabel 1).

	Bovenste laag (n=23)	Middelste laag (n=37)	Onderste laag (n=24)
1 ^e ronde	7.0	6.75	5.75
2 ^e ronde	4.3	4.5	3.4

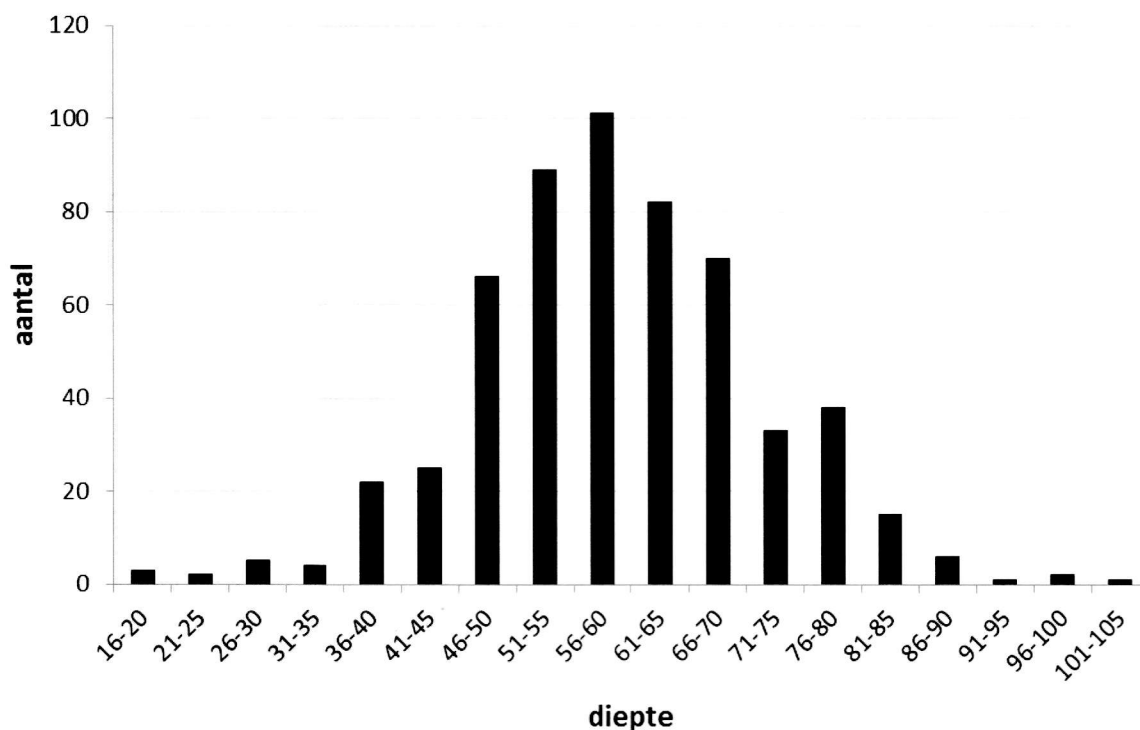
▲ Tabel 1: Per laag is aangegeven hoe vaak een hol, in de 14 jaar dat de wand bestaat, gemiddeld is bezet.

Diepte holen

Gedurende 11 jaar zijn de diepten van de broedholen opgemeten. Het eerste jaar, 2001, zijn de waarden afgerond op 5 cm nauwkeurig. In 2010 zijn de holen in de eerste twee panelen niet gemeten. Dit had te maken met de slechte weersomstandigheden in het begin van de opvlactie. De gemiddelde diepte van de meeste

broedpijpen ligt tussen de 45 en 70 cm (zie grafiek 5). Of de lage waarden kloppen kan ik nu niet meer achterhalen, maar ik heb er mijn twijfels over. Het zou goed kunnen dat het ingestorte broedpijpen betreft waarbij met het opmeten niet stevig genoeg door is gedrukt om zo achter de instorting te komen. De diepste broedpijp was 104 cm diep.

▲ Grafiek 5: Gemeten diepte in centimeters gedurende 11 jaar.

Tot en met 2009 werd er gemiddeld steeds dieper gegraven. Hierna ging de gemiddelde diepte met wel vier centimeter omlaag en

heeft het zich gestabiliseerd op zo'n 62 cm (zie tabel 2). ■

	2000	2001	2003	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2012	2013
Gemiddeld	50.3	52.7	53.9	55.2	60.6	63.4	63.7	67	62.4	61.25	62.94
Minimum	25	18	20	31	37	45	40	50	25	18	39
Maximum	80	98	75	78	100	90	89	85	84	85	104

▲ Tabel 2: Diepte van de broedpijpen gedurende 11 jaar.

Euro Birdwatch 2013

FOTO'S EN TEKST:

Ruim 240-duizend vogels geteld tijdens Euro BirdWatch

Wisselend weer zorgt voor weinig vogels op trek. Wisselende weersomstandigheden zorgden ervoor dat de vogelaars die vandaag mee deden aan de internationale vogelteldag weinig vogels te zien kregen. De totaal teller stopte op 241.924 vogels en 187 soorten. Vorig jaar werden bijna 374.000 vogels geteld, ook niet een bijzonder goed jaar. Uit alle verzamelde gegevens zijn wel verschillende conclusies te trekken: de kolganzen zijn er dit jaar vroeg bij en er is sprake van een kruisbekkeninvasie.

Vandaag telden duizenden vogelaars verspreid over het hele land het aantal vogels dat voorbij trok. Vogelbescherming Nederland verzamelde al deze gegevens voor Nederland, de BirdLife partner in Slowakije maakt komende week de balans op voor heel Europa. In 40 landen werd vandaag geteld.

De herfst is de periode in het jaar dat vogels op trek gaan. Zang- en roofvogels uit het

noorden en oosten van Europa komen naar ons land toe om hier te overwinteren, of zijn op doortrek. Vogels uit ons land zakken af naar het zuiden. Wanneer de vogels trekken wordt voor een groot deel bepaald door het weer.

Dat was vandaag erg wisselend. In sommige delen van het land, vooral in het westen, begon de dag nevelig waardoor de trekvogels op het gehoor moesten worden geteld. Met een zwakke tot matige noordwestelijke wind zijn de omstandigheden voor trek niet ideaal, waardoor er vandaag weinig vogels gezien werden.

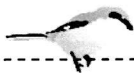
Dit jaar valt vooral het aantal kolganzen op. Door de rugwind van de afgelopen week in combinatie met de heldere lucht konden de kolganzen grote afstanden afleggen en zijn ze eerder dan verwacht in Nederland aangekomen. Ook is er sprake van een kruisbekkeninvasie. De combinatie van een goed broedseizoen en een voedseltekort in de naaldbossen van Scandinavië zorgen ervoor dat ze al vroeg hier verschijnen. Er werden in totaal bijna 2500 kruisbekken geteld, een record voor de Euro Birdwatch.

De top 10 van Nederland:

1.	Kolganzen (23)	68.515
2.	Spreeuw (1)	44.092
3.	Vink (2)	35.114
4.	Kokmeeuw(5)	9.918
5.	Graspieper (4)	9.200
6.	Grauwe gans (5)	8.989
7.	Kievit (3)	8.957
8.	Stormmeeuw (16)	4.520
9.	Zilvermeeuw (19)	3.155
10.	Kruisbek (93)	2.482

Tussen () = de rangorde van 2012.

Resultaten Euro Birdwatch 2013

Resultaten 5 oktober 2013 - 17.30 uur

TOP 10 - 2013 Totaal: 241.924 Aantal soorten: 181			TOP 10 - 2012 Totaal: 373.690 Aantal soorten: 190		
1.	Kolgans	68.515	1.	Spreeuw	85.257
2.	Spreeuw	44.092	2.	Vink	50.509
3.	Vink	35.114	3.	Kievit	43.877
4.	Kokmeeuw	9.918	4.	Graspieper	22.494
5.	Graspieper	9.200	5.	Kokmeeuw	20.854
6.	Grauwe gans	8.989	6.	Aalscholver	12.651
7.	Kievit	8.957	7.	Grauwe gans	11.946
8.	Stormmeeuw	4.520	8.	Boerenzwaluw	9.577
9.	Zilvermeeuw	3.155	9.	Koperwiek	8.307
10.	Kruisbek	2.482	10.	Rotgans	8.180

Opmerkelijke waarnemingen

1 blonde ruiter	1 zeearend
2 witoogeenden	1 porseleinhoen
2 visarend	1 koekoek
10 buidelmezen	1 rode wouw
1 dwerggans	1 bokje
2 raven	1 casarca
13 zwarte ibissen	2 purperreigers
1 roodkeelpieper	4 beflijsters
5 grote piepers	1 grauwe franjepoot
2 cetti's zanger	2 bladkoningen
4 waterrallen	40 sneeuwgorzen (één groep)

Vogeltrek in de week van 5 oktober

Er worden behoorlijk veel kruisbekken gezien de laatste dagen, vele honderden, ook vandaag vliegen deze nog door. Ze komen vermoedelijk uit Scandinavië en zijn in naaldbossen te vinden. De trek van vinken, kepen en sijzen neemt toe deze dagen is de verwachting, ook die van lijsters als zanglijster en koperwiek. Ook de eerste

klapeksters zijn binnengekomen. Door de krachtige oostenwind van de afgelopen week zijn er duidelijk meer rode wouwen dan normaal, waarvan ook van enkele zijn gemeld. Die komen waarschijnlijk uit Zweden. Daarnaast zet de massale (en vroege) aankomst van kolganzen van de afgelopen week ook nu nog door.

Het weer in Nederland

De Euro Birdwatch staat of valt met het weer. Dat is vandaag erg wisselend. In sommige delen van het land, vooral in het westen, begon de dag nevelig waardoor de trekvogels op het gehoor moesten worden geteld. In de rest van het land is het plaatselijk erg bewolkt, maar op andere plekken schijnt de zon. Met een zwakke tot matige

(west)noordwestelijke wind zijn de omstandigheden voor landtrek wellicht niet ideaal, maar toch komt de trek al aardig op gang. Een aantal telposten kregen bezoek van de pers, o.a. Omrop Fryslan op de telpost Leeuwarderbos en RTV Oost kwam langs op telpost De Oelemars (Vogelwerkgroep Losser).

Internationale vogeltelling

Deze internationale vogeltelling is een initiatief van BirdLife International. Tijdens dit unieke evenement wordt er op hetzelfde moment in 40 Europese landen (trek)vogels geteld. Dit jaar doen er in Nederland rond de 100 vogelwerkgroepen mee.

Vogelbescherming Nederland coördineert de tellingen in eigen land. In de overige landen is de coördinatie in handen van onze Slowaaks BirdLife-partner SOS (samen met de BirdLife Partners in de betreffende landen. ■

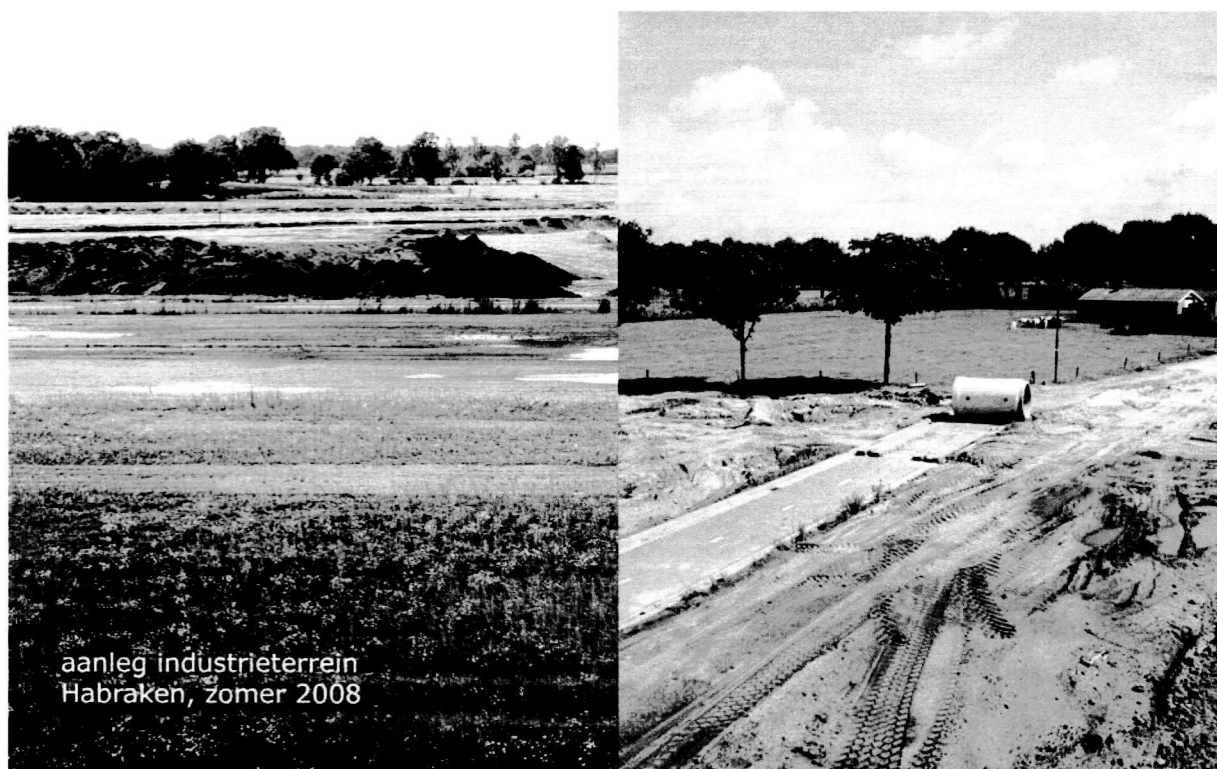
Veldhoven, steenuilen vs. bedrijventerrein

Mark Sloendregt (TEKST EN FOTO'S)

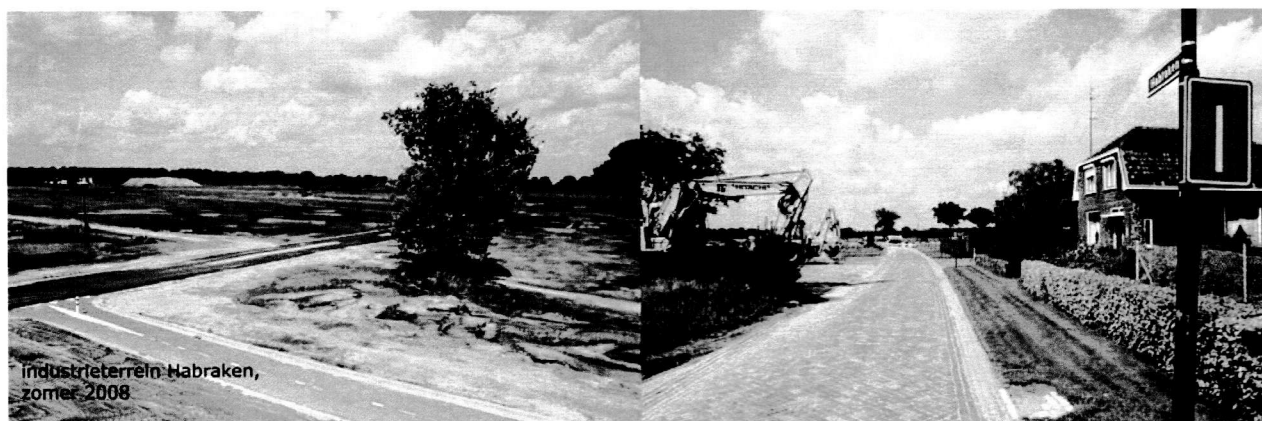
▲FOTO 1. HABRAKEN, VAN BUURTSCHAP NAAR BEDRIJVENTERREIN

Habraken is 75 ha groot en ligt pal ten zuiden van Eindhoven Airport en ten noordoosten van Oerle (Veldhoven). Het bedrijventerrein is in 2013 als gevolg van de crisis en het overaanbod aan terreinen in de regio nog grotendeels onbebouwd gebleven. Met de komst van meer bedrijven, wegen en woningen raken de aanwezige steenuilen en kerkuilen ingesloten en wordt het leefgebied aangetast.

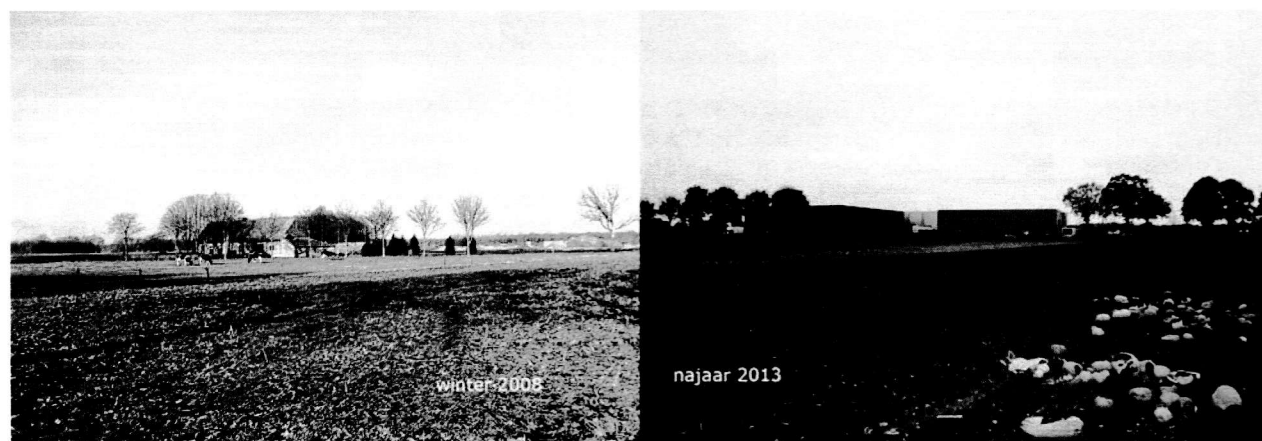
▲FOTO 2. AANVRAAG ONTHEFFING FLORA EN FAUNA

Met het bouwrijp maken was reeds gestart in 2007 echter uit diverse veldonderzoeken bleek dat twee territoria steenuilen zich deels bevonden in het plangebied. De geplande bouwwerkzaamheden zorgden voor verstoring en aantasting van het foerageergebied en daarom werd in 2008 door de gemeente Veldhoven voor o.a. steenuilen een ontheffing aangevraagd. Een compensatieplan maakte onderdeel uit van deze ontheffingsaanvraag.

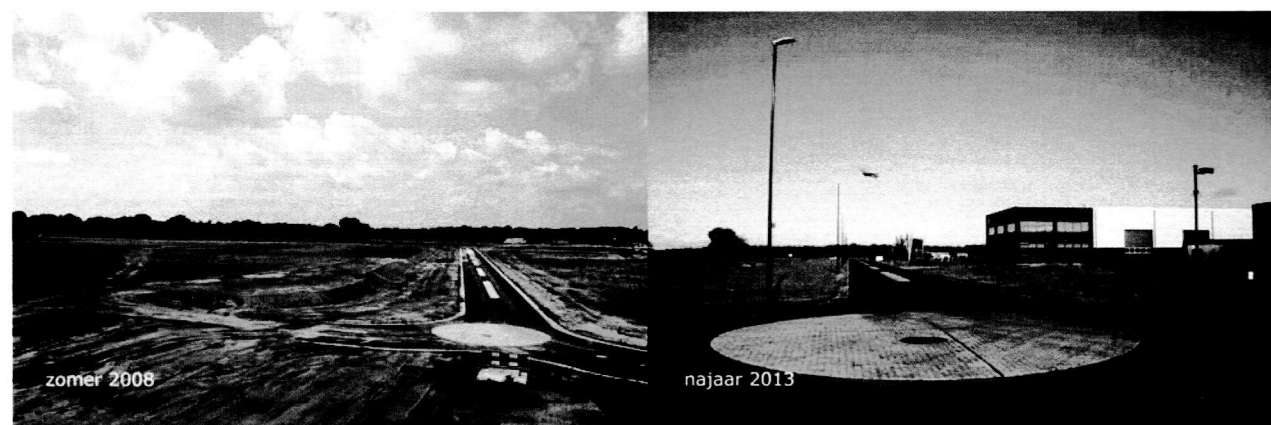
▲ FOTO 3. COMPENSATIEPLAN

De ontheffingsaanvraag van de gemeente werd in juli 2008 onder bepaalde voorwaarden gehonoreerd. De voorgenomen inrichtingsmaatregelen uit het compensatieplan dienden zo snel mogelijk te worden uitgevoerd, zodat de uilen zich aan de nieuwe inrichting konden aanpassen.

▲ FOTO 4. BOERDERIJEN VS. MODERNE BEDRIJFSPANDEN

Boerderijen met akkers en woningen omgeven door houtwallen maakten plaats voor bedrijfspanden en bouw kavels.

▲ FOTO 5. BOUWRIJP MAKEN

Ten behoeve van de aanleg werden bomen gerooid, het terrein geëgaliseerd, infrastructuur aangelegd en rioolwerkzaamheden uitgevoerd.

Aanleg compensatiegebied
Habroken, najaar 2009

winter 2010

▲FOTO 6. INRICHTING COMPENSATIEGEBIED HABRAKEN

Het compensatieplan - van Bureau Waardenburg - moet het verlies aan foerageergebied op korte afstand van de bestaande nestplaatsen goedmaken zodat de steenuilen zullen blijven. Een gebied met dezelfde omvang werd ingericht met diverse kleine landschapselementen. Weilandjes in de omgeving worden extensief begraasd door paarden. Verder maakt een monitorings- en beheersplan onderdeel uit van het compensatieplan. Ook werden er vijf extra steenuilenkasten geplaatst door Vogelwerkgroep de kempen.

19 april 2008

realisatie retentiebakken 22 juli 2008

▲FOTO 7. RETENTIEZONES IN KLEINSCHALIG LANDSCHAP

Op voormalig grasland en maïsakker wordt natuur ontwikkeld die weer moet zorgen voor voldoende voedsel zoals muizen, insecten en vogels.

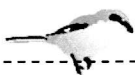
zomer 2008

najaar 2013

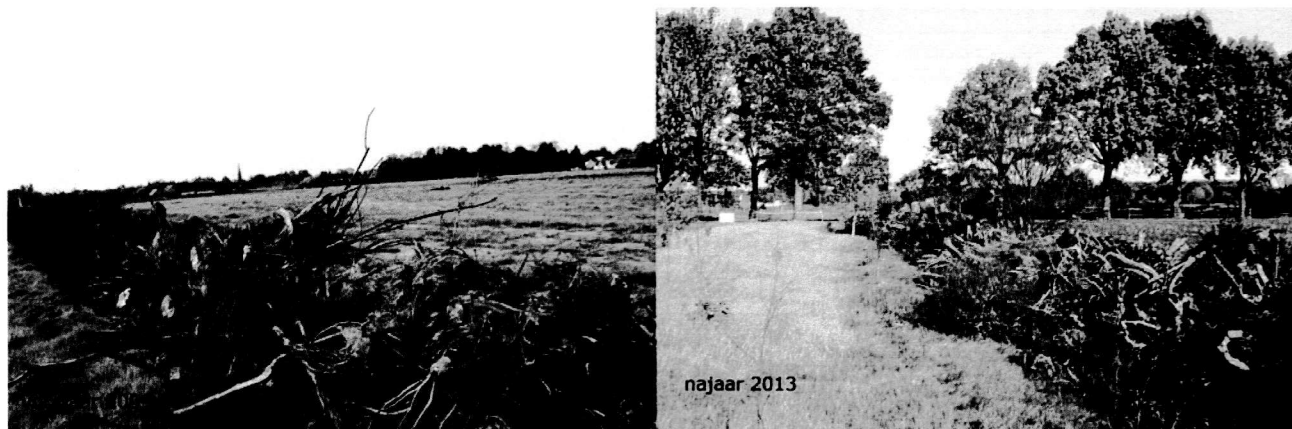
▲FOTO 8. WATERAFVOER EN RETENTIEZONES

In dit retentiebekken komt na een overvloedige regenperiode water te staan dat via de beek de Rundgraaf wordt afgevoerd. In de zomer foerageren er zwaluwen op insecten en vinden ze er leem als nestmateriaal.

▲FOTO 9. AANPLANT HAGEN EN BOOMGAARDEN

Er werden op verschillende plaatsen houtwallen, singels en oeverhoekjes aangelegd waarbij besdragende planten en nectarplanten werden gebruikt. Rondom de elementen werden houtstobben gelegd. Paaltjes, hekwerk en bomen moeten voldoende uitkijkposten voor de steenuil opleveren. Paardenweitjes in de omgeving zorgen voor voldoende kort gras met regenwormen en kevers.

▲FOTO 10. HOUTSTOBBER EN TAKKENRILLEN

Onder de houtstobben bevinden zich verscheidene konijnenholen en er zitten muizen. De houtstobben zijn ook goede jachtzitplekken. Konijnen houden er het gras kort. In het rapport 'Monitoring steenuilen Habraken' (2012) werd voorgesteld gefaseerd te maaien en schapen in te zetten.

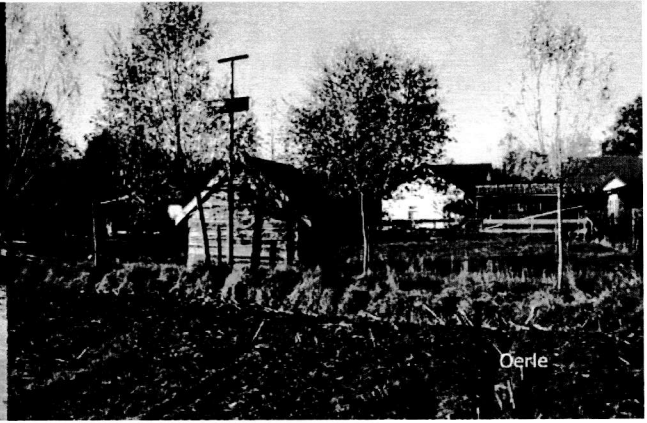

▲FOTO 11. MEIDOORN EN GELDERSE ROOS

In het gebied liggen verschillende hagen en struwelen met besdragende bomen en struiken. Aanbevolen wordt om nog meer variatie in vegetatie te creëren. Het gebied moet voldoende voedsel leveren voor de steenuilen en hun jongen. In de directe omgeving profiteren ook een paar kerkuilen en torenvalken van de nieuwe natuur.

Heikant

Oerle

▲FOTO 12. GASTGEVERS EN NESTKASTEN

In en rondom Habraken werden in 2012 vijf territoria steenuilen vastgesteld waarvan twee nog steeds op de oude locaties nabij het bedrijventerrein. In vergelijking met 2010 en 2011 een achteruitgang van twee territoria die mogelijk het gevolg kunnen zijn van verkeer of bouwactiviteit in de nabijheid. In 2012 werd in vier van de elf nestkasten gebroed, in totaal vlogen 13 jongen uit. In het gebied Habraken (Oerle) blijft de populatie steenuilen kwetsbaar. In het monitoringsrapport wordt gesuggereerd om grootschalige werken buiten het broedseizoen te laten gebeuren.

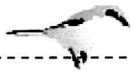
Heikant 2009

Oerle najaar 2013

▲FOTO 13. WEGEN EN VERKEERSLACHTOFFERS

In en rondom Habraken neemt het verkeer de laatste jaren toe, mede door de ontsluitingsweg Westelijke ontsluitingsroute (WOR). Op de foto liggen links paardenweitjes met een territorium steenuilen, rechts worden in de toekomst bedrijfspanden gebouwd. Op de achtergrond zijn er al enkele zichtbaar, al in 2013 gerealiseerd. ■

Avondwandeling Leenderbos in de Nationale Vogelweek

Mark Sloendregt

Foto: Mark Sloendregt

Samen met Wim Jacobs en Wim en Toos Deeben wachtten we - op zaterdagavond 11 mei - de deelnemers van de 'Vogelweek- excursie' op aan de parkeerplaats nabij 'Drie Bruggen' in Leende. Onze excursie in de Vogelweek was volgeboekt en achttien deelnemers hadden zich vooraf aangemeld.

Er stond die avond echter een harde wind en al de hele dag was het weer wisselvallig. Uit een nabijgelegen feesttent waaiden feestmuzieknummers uit het Doe Maar-repertoire ons tegemoet. Het waren geen gunstige 'telomstandigheden', maar desondanks hoopten we onze groep een boeiende activiteit aan te kunnen bieden.

De weg naar de parkeerplaats bleek echter voor enkele onbekenden in de Kempen onvindbaar. Net voor aanvang van de excursie werden we gebeld door twee verdwaalde deelnemers. Met onze auto zijn

wij hen - ter hoogte van de Patersgronden - snel tegemoet gereden, zodat we om kwart over negen toch gezamenlijk konden starten. Na een korte introductie over wie we zijn en wat we doen voor vogelwerkgroep De Kempen zijn we gaan wandelen.

Aangekomen bij de heide zagen en hoorden we kort een baltsende houtsnip boven het sparrenbos. Het Laagveld is een nat heideterrein met gagelstruwelen omgeven door sparren- en dennenaanplant uit de jaren dertig van de vorige eeuw. We vertelden de deelnemers ook over de toekomstige inrichting van het Leenderbos. Beoogd wordt o.a. herstel van loofbos, 'kampkes' en heide met vennen.

We vervolgden het pad langs de bosrand en het werd al snel donker, enkele roodborsten zongen. In het kort werd de groep door Wim Deeben nog voorgelicht over de veldkenmerken van watersnip en houtsnip.

En met zijn GSM liet hij ook de geluiden van beide soorten horen zodat de deelnemers wisten waar ze op moesten letten.

Even later aangekomen bij een ven hoorden we watersnippen. En voor een tiental minuten hebben we vervolgens kunnen genieten van het mekkeren en kloppen van enkele watersnippen. Het zogenaamde mekkeren van watersnippen wordt veroorzaakt door het resoneren van de buitenste staartveren in duikvlucht.

De watersnip dankt zijn bijnaam 'hemelgeit' aan dit mekkerend geluid. Voor de sprinkhaanzanger en blauwborst was het helaas al te laat geworden. Het werd een geslaagde avond waar mensen hebben genoten van het mystieke geluid van baltende watersnippen dat helaas op nog maar weinig plekken wordt gehoord. De hemelgeit zullen zij niet snel meer vergeten. ■

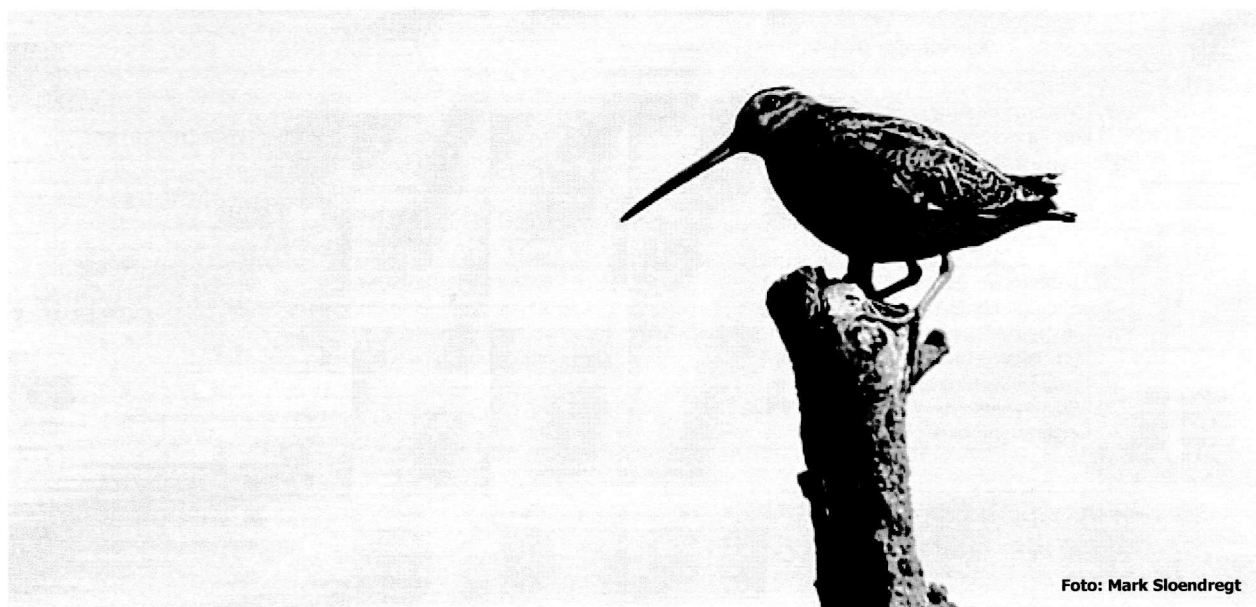

Foto: Mark Sloendregt

Activiteiten

Overzicht 2014

januari 2014		februari 2014	
2	Bestuursvergadering	6	Bestuursvergadering
4	Klapekstersimultaantelling Strabrechtse Heide	8	bijeenkomst VIB (Vogels in Brabant) in Bakel
11-26	Wintertelling in agrarische gebieden	..	Steenuilinventarisatie
18/19	Nationale tuinvogeltelling	22	Slaapplaatstelling grote zilverreiger
24	Jaarvergadering / lezing door	28	Ledenbijeenkomst
25	Slaapplaatstelling blauwe kiekendief		
maart 2014		april 2014	
1	Slaapplaatstelling blauwe kiekendief	1	Start eerste telperiode MUS (tot 30 april)
6	Bestuursvergadering	3	Bestuursvergadering
..	Controle nestkasten bosuilen	15	Start inventarisatie grote gele kwikstaart
8	SWEV-dag in vogelasiel Zundert: 25 jarig jubileum	..	Controle nestkasten bosuilen
div.	Vogeltrektellingen	..	Vogeltrektellingen
15	Schoonmaken nestkasten Koningshof	..	Start kolonievogeltellingen
28	Ledenbijeenkomst / lezing door	25	Ledenbijeenkomst / lezing door
29	Slaapplaatstelling blauwe kiekendief	26	Eerste controle nestkasten Koningshof
		..	Eerste controle nestkasten golfbaan en papegaaicentrum
mei 2014		juni 2014	
1	Bestuursvergadering	5	Bestuursvergadering
17-25	Nationale vogelweek	7	Derde controle nestkasten Koningshof
15	Start tweede telperiode MUS (tot 15 juni)	..	Derde controle nestkasten golfbaan en papegaaicentrum
15	Start Nachtzwaluweninventarisatie Leenderbos en Grote Heide (tot 10 augustus)	15	Start derde telperiode MUS (tot 15 juli)
17	Tweede controle nestkasten Koningshof	div.	Start wespdiëvenonderzoek
..	Tweede controle nestkasten golfbaan en papegaaicentrum	..	Nachtzwaluweninventarisatie Leenderbos en Grote Heide
..	Inventarisatie ransuil	..	Heide
23	Ledenbijeenkomst / excursie	27	Controle nestkasten kerkuil en steenuil
	Controle nestkasten kerkuil en steenuil		Inventarisatie Ransuil
			Ledenbijeenkomst / simultaanstelling nachtzwaluwen in Leenderbos
juli 2014		augustus 2014	
1	Start wespdiëfonderzoek in Dommeldal	2	Simultaantelling wespdiëf
3	Bestuursvergadering	9	Simultaantelling wespdiëf
..	Start huiszwaluweninventarisatie	10	Nachtzwaluweninventarisatie Leenderbos en Grote Heide
..	Nachtzwaluweninventarisatie Leenderbos en Grote Heide	20	Heide
..	Grote Heide	22	Einde wespdiëvenonderzoek in Dommeldal
26	Wespdiëvenonderzoek		Ledenbijeenkomst / vakantiefoto's
--	Simultaantelling wespdiëf geen ledenbijeenkomst		
september 2014		oktober 2014	
4	Bestuursvergadering	2	Bestuursvergadering
div.	Vogeltrektellingen Strabrechtse heide (Heeze) en Patersgronden (Valkenswaard)	4	Euro Birdwatch
26	Ledenbijeenkomst / lezing	div.	Vogeltrektellingen Strabrechtse heide (Heeze) en Patersgronden (Valkenswaard)
		24	Ledenbijeenkomst / lezing
		25	Slaapplaatstelling blauwe kiekendief
november 2014		december 2014	
6	Bestuursvergadering	4	Bestuursvergadering
..	Slaapplaatstelling grote zilverreiger	..	Slaapplaatstelling grote zilverreiger
div.	Vogeltrektellingen Strabrechtse heide (Heeze) en Patersgronden (Valkenswaard)	19	Ledenbijeenkomst /
28	Ledenbijeenkomst /	20	Slaapplaatstelling blauwe kiekendief
29	Slaapplaatstelling blauwe kiekendief		
	SOVON landelijke dag		

.. = datum nog nader te bepalen

De nog niet bekende data en het laatste nieuws worden vermeld in de maandelijkse convo en op de website. Voor deelname of meer informatie omtrent activiteiten kan contact worden opgenomen met de betreffende coördinator. Zie hiervoor rubriek *Commissies, werkgroepen en coördinatoren* verder in deze Blauwe Klauwier.

Wegwijzer

Bekentelling	<i>Vacant</i>
Bosuil	Pieter Wouters
Feestcommissie	Edwin van de Werf, Piet van Happen en Harold Bierens
Grote gele kwikstaart	Robert Kastelijn
Huiszwaluw	Wim Deebe
Kerkuil	Mark Sloendregt en Sjors de Kort
Klapekster	Piet van Happen
Kolonievogels	Pieter Wouters e.a.
Nachtzwaluw	Mark Sloendregt
Nestkasten Koningshof	Jan Wouters
Nestkasten Golfbaan Welschap	Wil de Veer
Nesthulp Grote gele kwikstaart	Frans Hijnen en Wil de Veer
Oeverzwaluwwand Reusel	Pieter Wouters
Ornis (digitaal waarnemingsarchief)	Tom Heijnen
Public Relations	<i>Vacant</i>
Roofvogelonderzoek (WRN)	Pieter Wouters
Slaapplaatstelling Blauwe kiekendief	Frans Huijbers en Pieter Wouters
Slaapplaatstelling Grote zilverreigers	Robert Kastelijn
Slechtvalkonderzoek	Jacques van Kessel
Stichting Stadsnatuur Eindhoven	Peter Zomer namens vogelwerkgroep De Kempen
Stichting Vogels in Brabant	Henk Sierdsema en Pieter Wouters
Steenuil	Wil de Veer
Vogeltrektelposten	Wim Deebe en Robert Kastelijn
Website	Mark Sloendregt en Han Verbakel
Weidevogelbescherming	<i>Vacant</i>
Wespendief	Jacques van Kessel
Wetlandwacht Vogelbescherming	<i>Vacant</i>
Wintertelling	Pieter Wouters

Vogelopvang en bescherming in de Kempen

Vogelopvang Toon de Smit

info@vogelasiel-someren.nl

<http://www.vogelasiel-someren.nl/>

Tel.: 0493 - 493 564

Melding verstoring buitengebied

Provinciale milieuklachtencentrale

24 uur per dag bereikbaar Tel.: 073 - 681 28 21

Dierenambulance Eindhoven eo / meldkamer dierennoodhulp

Tel.: 0900 - 112 0000

Bestuursleden van vogelwerkgroep De Kempen

Voorzitter

Jan Kolsters
De Locht 16
5504 KD Veldhoven
Tel.: 040-2538248

Secretaris

Hetty Fokkens
Kermisberg 6
5508 DW Veldhoven
Tel: 040-2543077

Penningmeester

Piet van der Krieken
Molenpad 6
5524 BD Steensel
Tel.: 0497-512414

Biologisch secretaris

Pieter Wouters
Lensheuvel 37
5541 BA Reusel
Tel.: 0497-643049

Algemeen lid

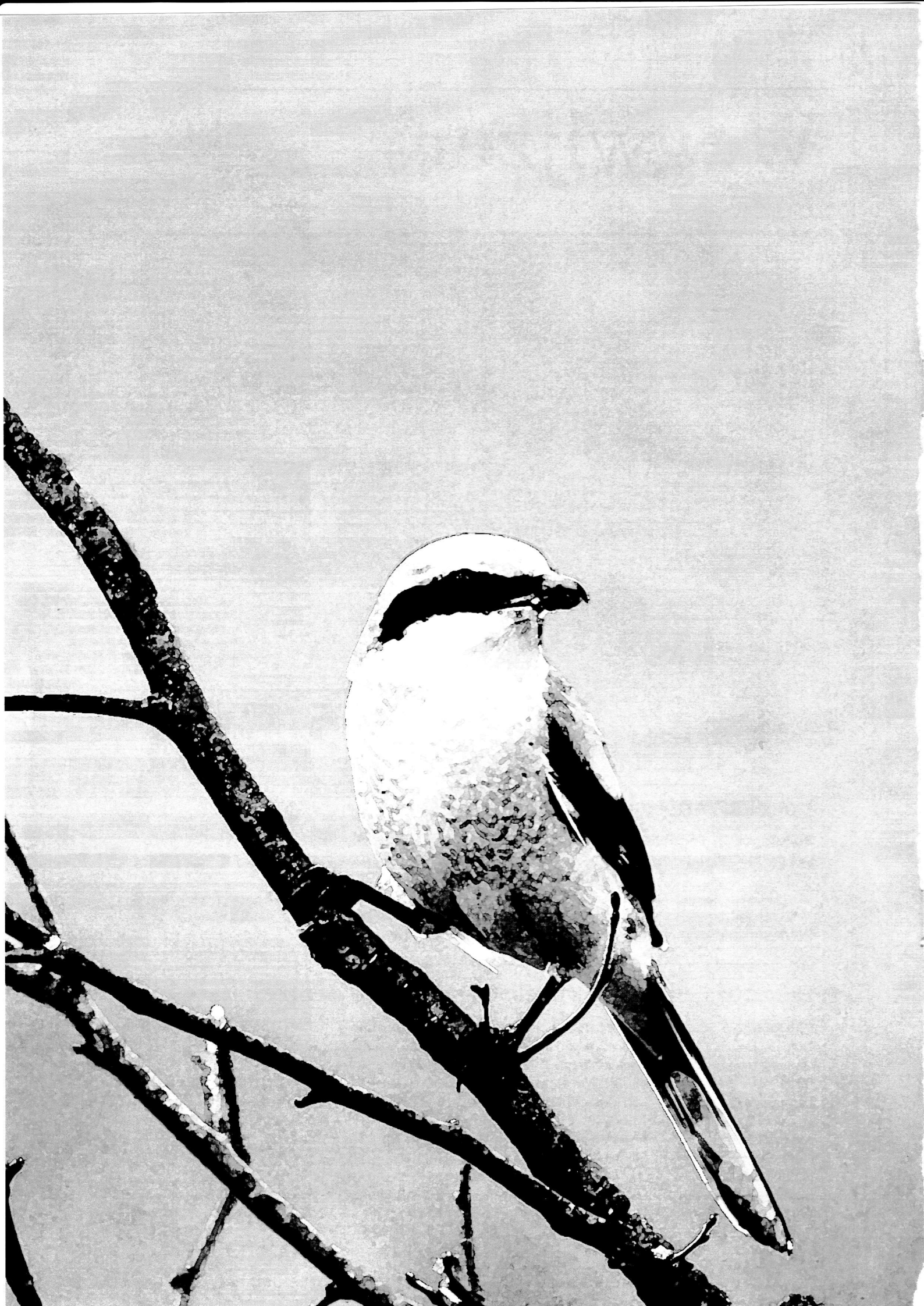
Mark Sloendregt
Middelberg 23A
5508DM Veldhoven
Tel: 040-2543287

Algemeen lid

Albert Sprengers
Oude Kerkhof 11
5503 TG Veldhoven
Tel.: 040-2538138

Algemeen lid

Tom Heijnen
Hilverberg 6
5508 EG Veldhoven
Tel.: 040-2533466

Vogelwerkgroep De Kempen

Vogelwerkgroep De Kempen beoogt bezig te zijn met vogelstudie in de Kempen, teneinde de kennis over de in het wild levende vogels te vergroten en een bijdrage te leveren aan de bescherming van deze vogels in hun milieu. Hiernaast is ruimte voor andere activiteiten zoals: natuurstudie in ruimere zin; voorlichting; educatie en beheerswerkzaamheden.

Secretariaat/Postadres

Vogelwerkgroep De Kempen
Kermisberg 6
5508 DW Veldhoven

E-mail

info@vvgdekempen.nl

Homepage

www.vvgdekempen.nl

Lidmaatschap

Het lidmaatschap kan men verkrijgen door zich te wenden tot het secretariaat van Vogelwerkgroep De Kempen.

De contributie bedraagt € 30,- per jaar.

Gezinsleden betalen € 15,-.

Studenten en 65-plussers betalen € 25,-.

Donateurs

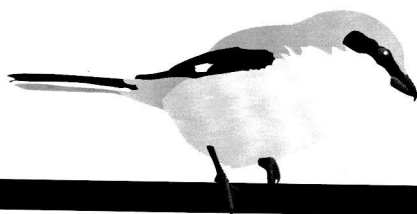
Donateurs die de vogelwerkgroep willen steunen zijn van harte welkom.

Bij een donatie van € 15,- of meer, krijgt u dit verenigingsblad een jaar lang toegezonden.

Betaling van contributie of donatie kan geschieden door storting op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep De Kempen, onder vermelding van 'contributie' of 'donatie'.

Inhoud

- 2 Voorwoord**
- 3 Vogelvaria**
- 7 Webnieuws**
- 10 Fotowedstrijd 2013**
- 12 Naar een nieuwe nationale vogelatlas én een nieuwe Avifauna van Noord-Brabant**
Ray Teixeira
- 15 Landelijke Uilendag 2013, beknopte samenvatting**
Mark Sloendregt
- 17 Broedseizoen en verslag nestkasten Golfbaan Welschap 2012**
Wil de Veer
- 21 14 jaar oeverzwaluw wand Visvijver Reusel**
Pieter Wouters
- 25 Euro Birdwatch 2013**
- 27 Veldhoven, steenuilen vs. bedrijventerrein**
Mark Sloendregt
- 32 Avondwandeling Leenderbos in de Nationale Vogelweek**
Mark Sloendregt
- 34 Activiteiten**
- 35 Wegwijzer**

Vogelwerkgroep De Kempen is opgericht in 1974 en houdt zich bezig met het bestuderen van de vogels die in het wild in de Kempen (Zuidoost Brabant) voorkomen. Van een klein groepje bevriende vogelaars groeide de werkgroep uit tot een veelzijdige en actieve organisatie van ongeveer 80 leden. De Klapekster (streeknaam 'Blauwe Klauwier') dient als logo.